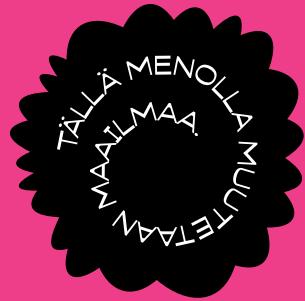

SAVONIA

SAVONIAN RAPORTOINTIOHJE

Opinnäyte- ja kehittämistöihin sekä oppimistehtäviin

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	4
2 OPINNÄYTETYÖN RAKENNE.....	5
2.1 Nimiösivu eli kansilehti	5
2.2 Tiivistelmä ja abstrakti	5
2.3 Sisällysluettelo eli sisältö.....	5
2.4 Johdanto.....	6
2.5 Viitekehys eli teoriaosa.....	6
2.6 Työn/tutkimuksen toteuttaminen	6
2.7 Yhteenvetö ja johtopäätökset, pohdinta	7
3 LÄHDEMERKINNÄT JA LIITTEET	8
3.1 Pisteen paikka lähdeviitteessä	8
3.2 Lähteessä on useita kirjoittajia	9
3.3 Tekijältä useita lähteitä samana vuonna.....	9
3.4 Alkuperäisen lähteen tunnistaminen ja käyttäminen.....	10
3.5 Suorat lainaukset.....	11
3.6 Liitteet.....	11
4 KUVAT, TAULUKOT, KAAVAT JA YHTÄLÖT SEKÄ NUOTIT.....	12
4.1 Kuvat ja taulukot.....	12
4.2 Kaavat ja yhtälöt.....	15
4.3 Nuotit	16
5 LÄHTEIDEN MERKITSEMINEN.....	17
5.1 Artikkeli	17
5.1.1 Artikkeli elektronisessa aineistossa (esim. verkkolehti tai -kirja)	17
5.1.2 Artikkeli printatussa lehdessä tai artikkelikokoelmanmassa (painetut aineistot)	20
5.2 Blogi.....	21
5.3 Direktiivi	21
5.4 Elokuva	21
5.5 Esite.....	21
5.6 Eurokoodi, Eurocode	22
5.7 Haastattelu, läheenä oleva haastattelu	22
5.8 Internet-lähde	22
5.9 Kartat	23

5.10 Kirja	24
5.10.1 Elektroninen kirja, verkkokirja tai äänikirja.....	24
5.10.2 Painettu kirja	24
5.11 Kuva	26
5.12 Käypä hoito -suositus	28
5.13 Lainkohdat, hallituksen esitykset sekä EU-asetukset ja direktiivit	28
5.13.1 Laki.....	28
5.13.2 Hallituksen esitys	29
5.13.3 EU:n asetukset ja direktiivit.....	29
5.14 Moodle tai vastaava oppimis- ja työskentelyalusta	30
5.15 Nuotit	30
5.16 Opettajan tai muun asiantuntijan materiaali	31
5.17 Opinnäytettyö	32
5.18 Podcast.....	32
5.19 Rakennustieto	32
5.19.1 Ratu-kortti.....	32
5.19.2 RIL.....	33
5.19.3 RT-kortti	33
5.19.4 RYL	34
5.20 Raportit ja selvitykset	34
5.21 Some-kanavan julkaisut (Facebook, Instagram, LinkedIn, TikTok, X ym.).....	34
5.22 Standardi	35
5.23 Sähköpostiviesti	35
5.24 Taideteos, esimerkiksi maalaus	36
5.25 Tekoälyyn viittaaminen.....	36
5.26 Tilastokeskus.....	36
5.27 Videot ja nauhoitteet (audiovisuaaliset)	36
LÄHTEET	38
LIITE 1: CREATIVE COMMONS -LISENSSIT – KUVAN KÄYTTÖOIKEUDET	42
LIITE 2: LASKUJEN KAAVAMODUULIN KOPIPOINTI JA KAAVOJEN VIITTEET	43
LIITE 3: LÄHDEMERKINTÄÄN MS WORDIN LAINAUKSET JA LÄHDELUETTELO - TOIMINTOA	47

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön kirjallisesta osasta käytetään muun muassa nimityksiä opinnäytetyö, raportti, insinööritoimisto, työ, oppari. Tässä ohjeessa käytetään nimitystä opinnäytetyö. Opinnäytetyö tehdään Savonia-ammattikorkeakoulun valmiiseen raporttipohjaan. Pohjassa ovat valmiina kaikki asetukset, kuten esimerkiksi riviväli sekä otsikkomuodot ja tekstin väli. Näistä asetuksista ei opiskelijan tarvitse huolehtia.

Opiskelijan täytyy huolehtia opinnäytetyön sisällön laadusta ja siitä, että ei plagioi työssään. Opinnäytetyö koostuu nimiösivusta eli kansilehdestä, suomenkielisestä tiivistelmästä ja lisäksi YAMK-työssä englanninkielisestä abstraktista, sisällysluettelosta, johdannosta, käsittelyosasta, pohdin-nasta, lähdeluettelosta ja mahdollisista liitteistä. Eri aloilla voi olla myös omia käytäntöjä. Näistä tiedätä ohjaajasi.

Savonia-ammattikorkeakoulun Raportointiohjetta on päivitetty keväällä 2024 ja lähdemerkintöjen viittausjärjestelmäksi on valittu Harvard. Tämän ohjeen lisäksi on Savonian Raporttipohja, joka on käyttöohjetiedosto. Siinä on valmiina kaikki Savonia-amk:n raporttien ulkoasuun liittyvät asetukset, kuten otsikoiden ja tekstin tyylit.

Kiitokset Savonia-ammattikorkeakoulun opettajille kommenteista ja esimerkeistä – näistä on ollut suuri apu raportointiohjetta laadittaessa. Lisäksi kiitos kaikille niille, jotka ovat olleet mukana tekemässä tätä ohjetta.

2 OPINNÄYTETYÖN RAKENNE

Pääluvun otsikon jälkeen on ns. johdattavaa tekstiä, kuten tässä, tai sitten alaluvut alkavat suoraan pääluvun otsikon jälkeen. Jompaakumpaa menetelmää on noudatettava kautta koko opinnäytetyön, ei siis sekaisin molempia. Varmista ohjaajaltasi, kumpaa tyylilä hän suosii. Muista, että pääluku alkaa aina omalta sivultaan.

2.1 Nimiösisvu eli kansilehti

Nimiösisvu eli kansilehti on Savonian raporttipohjassa valmiina. Otsikon muotoilussa ja asettelussa on hyvä olla tarkkana: otsikon täytyy kuvastaa, mitä opinnäytetyö käsittelee. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota otsikon asetteluun. Jos otsikko jatkuu toiselle riville, on huolehdittava siitä, että se katkeaa sanarajan kohdalta, ei tavarajan.

Opinnäytetyön tekijän nimi tulee sivun alaosaan omalle kohdalleen. Jos tekijöitä on vain yksi, poisteetaan vinoviiva ja T. Ei näin: TEKIJÄ/T, vaan näin: TEKIJÄ. Eri aloilla on omia käytäntöjä kansilehden muotoiluun.

2.2 Tiivistelmä ja abstrakti

Opinnäytetyöhön kuuluu suomenkielinen tiivistelmä ja YAMK-työssä myös englanninkielinen abstrakti. Molemmissa on samanlainen rakenne. Tiivistelmä- ja abstraktipohja on valmiina Savonian raporttipohjassa. Asetuksia ei ole syytä muuttaa, koska se saattaa vaikuttaa tiivistelmän/abstraktin ulkoasuun.

Tiivistelmässä/abstraktissa kerrotaan tiiviisti, mitä opinnäytetyössä on tehty. Aivan tiivistelmän alussa lomakkeessa on kohdat, joihin merkitään muun muassa koulutusala, opinnäytetyön tekijän nimi, opinnäytetyön nimi sekä toimeksiantaja.

Tiivistelmä- ja abstract-sivulle merkitään liitteiden kappaalemäärä, esim. Sivumäärä/Liitteet 38/2. Tällöin viimeinen numeroitu sivu on lähdeluetteloon viimeinen sivu 38, jonka jälkeen liitteitä on kaksi kappaletta (ei sivua).

Tiivistelmä kirjoitetaan passiivissa ja imperfektissä. Ensimmäisessä kappaleessa on opinnäytetyön tausta ja tarkoitus ja/tai tavoite, toisessa kappaleessa mitä tehtiin ja miten eli menetelmä, miten opinnäytetyö on tehty. Menetelminä voi olla esimerkiksi haastattelu, havainnointi, kokeilu ym. Kolmanteen kappaleeseen tulevat tulokset, johtopäätökset ja tarvittaessa tulosten merkitys sekä tarve jatko-tutkimukselle tai -kehittämiseelle.

Avainsanat kuvaavat opinnäytetyössä käsiteltynä olennaisia asioita. Avainsanoja voivat olla muun muassa betonointi, kestävä kehitys, työturvallisuus. Käytä apuna on Finton YSA Yleinen suomalainen asiasanasto. Tiivistelmän pituus on 150–200 sanaa.

2.3 Sisällysluettelo eli sisältö

Sisällysluetteloon ensimmäinen otsikko on 1 JOHDANTO. Eri aloilla voi olla otsikon nimen osalta eri käytäntöjä. Kaikki muut otsikot numeroidaan paitsi LÄHTEET ja LIITTEET. Otsikoiden perusteella pitää pystyä päättelämään, mitä opinnäytetyö käsittelee. Sama otsikko ei saa olla kahta kertaa. Mikäli luvulla on alalukuja, niitää on oltava vähintään kakso, ei siis yksinäistä alalukua.

2.4 Johdanto

Johdanto nimensä mukaisesti johdattaa opinnäytetyöhön ja aiheeseen. Johdanto kirjoitetaan pree-sensissä ja yleensä passiivimuodossa, kuten opinnäytetyökin. Tässä on ala- ja aihekohtaisia eroja. Johdannossa kerrotaan opinnäytetyön taustaa, menetelmä, tarkoitus ja tavoite. Tarvittaessa esitel-lään toimeksiantaja.

Opinnäytetyön tarkoitus kertoo, mitä tehdään, mikä on opinnäytetyön tuotos (esimerkiksi kartoite-taan työoloja, selvitetään työntekijän ja esimiehen vuorovaikutusta, tuotetaan video tai posteri tai toimintaohje). Tavoite kuvaaa, mihin tarkoituksella pyritään. Esimerkiksi videon tavoitteena on lisätä potilaiden tietämystä liikunnan vaikuttuksista hyvinvointiin tai toimintaohjeen tavoitteena on lisätä työ-turvallisuutta.

Johdannossa ei esitetä työn tuloksia tai tuotosta. Siinä ei myöskään ole tarpeen esitellä, mitä missä-kin opinnäytetyön luvussa käsitellään. Johdannossa ei väältämättä käytetä lähteitä, mutta tässä on alakohtaisia eroja, joista tietää ohjaajasi. Johdannossa voi aiheen ja alan mukaan olla alalukuja. Ala-luvuissa voi esimerkiksi kertoa käsitteet ja määritelmät, kertoa yhteistyökumppanit, esitellä tausta-aineistoa. Eri aloilla on erilaisia käytäntöjä tässäkin asiassa.

2.5 Viitekehys eli teoriaosa

Viitekehys eli teoriaosa koostuu aikaisemmin saadusta sekä kokemuksellisesta että tutkimukselli-sesta tiedosta. Tämä tarkoittaa lähdetietoa. Tässä osassa kerrotaan aiemmin tehdystä tutkimuksista ja niissä saaduista tuloksista. Oma opinnäytetyö on aina osa aiemmin tehtyjen tutkimusten ketjua.

Teoria on se selkänoja, jonka perusteella opiskelija muodostaa käsityksen tutkimastaan aiheesta. Tämän osan laajuuteen vaikuttavat työn aihe ja käsittelytapa. Joidenkin töiden alkun liittyy tausta-teorioiden esittely, joihinkin liittyy alkuhypoteesi eli oletus tutkittavasta ilmiöstä ja ilmiön kuvaus, joi-hinkin lähtötilanteen kuvaus ja ongelma tai kehitettävä asia. Teoriaosa koostuu usein 2–3 pääl-u-vusta.

2.6 Työn/tutkimuksen toteuttaminen

Käsittelyosassa kerrotaan

- mitkä olivat opinnäytetyön lähtökohdat
- mitä tehtiin ja miten
- mistä ja miten tietoja ja aineistoja koottiin
- miten koottuja tietoja ja aineistoja käsiteltiin, analysoitiin ja kuvattiin
- mikä oli aikataulu
- miksi tietyt menetelmät valittiin tai ratkaisut tehtiin
- mitä näistä valinnoista seurasi
- miksi ei tehty toisella tavalla
- mitä seikkoja ratkaisussa korostettiin
- mitä jätettiin vähemmälle ja miksi
- mitä tuloksia saatiiin.

Kaikki valinnat, menetelmät ja ratkaisut on perusteltava. Käsittelyosan ideana on kuvailu ja selittämi-nen. On otettava huomioon, että teoria ei saa jäädä irralliseksi. Tehdyt valinnat perustellaan

teoriatiedon avulla ja työn/tutkimuksen toteutusosassa hyödynnetään tarkoituksenmukaisia menetelmälähteitä. Käsittelyosassa kerrotaan omasta tekemisestä imperfektissä. Joillakin aloilla suositellaan passiivimuodon käyttöä minä-muodon sijaan.

2.7 Yhteenveton ja johtopäätökset, pohdinta

Yhteenveto ja johtopäätökset -osassa tarkastellaan saatuja tuloksia, kerrotaan, mitä johtopäätöksiä tuloksista voi tehdä ja tehdään yhteenvetoa. Lisäksi kerrotaan, mitkä olivat opinnäytetyön tavoitteet ja miten tavoitteet toteutuvat. Tässä osassa tarkastellaan tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta sekä peilataan tutkimustuloksia aiempaan tutkimukseen ja tietoperustaan. Yhteenveto, johtopäätökset ja pohdinta -luvussa voi olla alakohtaisia eroja, joista ohjaajasi tietää tarkemmin.

Opinnäytetyön tärkein luku on pohdinta. Pohdintaosuudessa on arvointia: oman työskentelyn ja tuotoksen arvointia sekä esimerkiksi oman ammatillisen kasvun tarkastelua. Tässä luvussa tarkastellaan, missä onnistuttiin ja miksi ja myös mitä voisi seuraavalla kerralla tehdä toisin. Pohdintaosassa voi esittää toimenpide-ehdotuksia ja myös jatkotutkimuksen aiheita.

3 LÄHDEMERKINNÄT JA LIITTEET

Lähteet merkitään tekstiin lähdeviitteinä ja lähdeluetteloon luvussa 5 esitettyjen ohjeiden mukaan. Lähteiden merkitsemisessä käytetään Harvard-viittausjärjestelmän tyyliä, joka on yleisin nimi-vuosi-järjestelmän muoto. Harvardin järjestelmässä tekstiviitteestä pitää aina käydä ilmi kirjoittajan nimi ja julkaisuvuosi. Mikäli julkaisuvuosi ei ole tiedossa, merkitään vuosiluvun paikalle n.d. (lyhenne sa-noista no date). Myös sivunumerot merkitään aina kun viitataan lähteen yksityiskohtaisiin tietoihin.

Lähteet voidaan merkitä myös käyttämällä Wordin automaattitoimintoa ja tyyliksi valitaan Harvard. Jos käyttää automaattitoimintoa, pitää tutustua ohjeeseen (liite 3).

Kaikki lähteet merkitään lähdeluetteloon. Lähdeluettelo on aakkosjärjestyksessä.

3.1 Pisteen paikka lähdeviitteessä

Lähdeviitteeseen merkitään sivut, miltä sivulta tieto on poimittu. Viitteen piste merkitään sen mu-kaan, viitataanko useampaan virkkeeseen edellä vai vain yhteen edellä olevaan virkkeeseen.

Kun viitataan useampaan virkkeeseen edellä, niin merkitään näin:

Esimerkki

Lähdeviitteiden tarkka merkitseminen tekstiin on yksi huolellisen tutkimuksen teon piirre. Lukijan pitää pystyä erottamaan, mikä tekstissä on tutkijan omaa ja mikä aines on muualta saatua. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2018, 349–350.) Huomaa pisteet. Näin merkitään, kun viitataan useampaan virkkeeseen edellä. **Huomaa sivunumeroiden välisiä tulevia ns. ajatusviivoja.**

Kun viitataan vain yhteen virkkeeseen edellä, niin merkitään näin:

Esimerkki

Jos viite koskee vain yhtä virkettä, viite merkitään sulkeisiin ennen loppupistettä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2018, 355). Huomaa, piste vain lopussa.

Alla on lisäesimerkkejä lähdeviitteiden merkinnästä.

a) Opinnäytetyön tekijän omaa tuotosta ja viimeinen virke lähteestä:

Insinöörityössä tehdyissä tutkimuksissa havaittiin suuria mittaustulospoikkeamia. Tämän katsotaan yleisesti johtuvan materiaalissa tapahtuvista muutoksista (Salmenperä 2005, 20).

b) Omaa tuotosta ja loppuosa lähteestä:

Mittauskohteesta otettuja näytteitä tarkasteltiin laboratoriossa. Myös Salmenperä (2005, 60) pitää tärkeänä luotettavia analyysejä.

c) Tekijä heti virkkeen alussa:

Salmenperän (2005, 70–72) mukaan maastomittaus...

d) Tieto on useasta eri lähteestä (huomaa puolipiste lähteiden välissä):

Teollisuustuotannon kasvu pysähtyi viime vuonna. Tuotannon kasvu on ollut yhtä vähäistä viimeksi huhtikuussa 1996. (Pitkänen 2007, 40; Pätkänen 2008, 37.)

Kun viitataan useampaan lähteeseen, vanhin lähde merkitään ensin. Myös aakkosjärjestys tai tärkeysjärjestys on mahdollinen. Noudata valitsemaasi tapaa läpi koko työn!

e) Kaikki virkkeet ovat samasta lähteestä:

Teollisuustuotannon kasvu pysähtyi viime vuoden lopussa. Tuotannon kasvu on ollut yhtä vähäistä viimeksi huhtikuussa 1996. (Salmenperä 2005, 30–31.)

3.2 Lähteessä on useita kirjoittajia

Mikäli lähteessä on useita kirjoittajia, tekstin lähdeviitteessä merkitään tekijät seuraavasti:

2 kirjoittajaa: molemmat kirjoittajat merkitään aina (Hoffrén & Laulainen 2019, 95).

3–5 kirjoittajaa: ensimmäisellä kerralla merkitään kaikki kirjoittajat (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2018, 349–350), seuraavilla kerroilla merkitään vain ensimmäinen tekijä ym. (Hirsjärvi ym. 2018, 335).

6 kirjoittajaa tai enemmän: merkitään aina vain ensimmäinen tekijä ja ym.

Hautamäki ym. (2005) kirjoittavat yhteisöllisydestä ...

Lähdeluetteloon merkitään aina kaikki tekijät ja julkaisutiedot!

Esimerkki

Hautamäki, A., Lehtonen, T., Sihvola, J., Tuomi, I., Vaaranen, H. & Veijola, S. 2005. Yhteisöllisyyden paluu. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2018. Tutki ja kirjoita. 22. painos. Helsinki: Tammi.

Hoffrén, M. & Laulainen, S. 2019. Destructive Leadership as a Wicked Problem in Health Care: Can We Blame the Leader Only? Teoksessa Thomas, W., Hujala, A., Laulainen, S. & McMurray, R. (toim.) The management of wicked problems in health and social care. New York, NY: Routledge, 91–102.

3.3 Tekijältä useita lähteitä samana vuonna

Huomaa! Lähteet erotellaan toisistaan merkitsemällä pieni kirjain vuosilukuun kiinni. Pieni kirjain merkitään **dokumentin nimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä**, ei siis siinä järjestyksessä, mikä lähteistä esiintyy ensin tekstissä.

Nämä merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Dysleksia ilmenee siten, että lapsi lukiessaan korvaa sanoja toisilla, sanoista jää puuttumaan kirjaimia, lukemisrytmi on poikkeava, lukeminen on epävarmaa eikä lapsi halua lukea (Takala 2006b, 69–70).

Kaikki lapset eivät käy kaikkia vaiheita läpi. Osa lapsista juuttuu johonkin vaiheeseen eikä siksi osaa vaihtaa lukemistapaa. (Takala 2006a, 21–22.)

Näin merkitään lähdeluetelloon:

Takala, M. 2006a. Lukemaan opettaminen. Teoksessa Takala, M. & Kontu, E. (toim.) Lukivaikeudesta lukitaitoon. Helsinki: Yliopistopaino, 13–36.

Tämä edellä oleva lähde merkitään ensin, koska dokumentin nimi Lukemaan... on aakkosissa ennen Mitä on... dokumenttia.

Takala, M. 2006b. Mitä on dysleksia? Teoksessa Takala, M. & Kontu, E. (toim.) Lukivaikeudesta lukitaitoon. Helsinki: Yliopistopaino, 65–85.

Huomaa: Merkitse myös teos, jossa käyttämäsi artikkeli on julkaistu (katso edellä oleva esimerkki).

3.4 Alkuperäisen lähteen tunnistaminen ja käyttäminen

Käytä työssäsi ensisijaisia eli alkuperäisiä lähteitä! Viittausta toissijaiseen eli lähteen lähteesseen käytetään hyvin harvoin: silloin, jos alkuperäislähteen saaminen tarkasteltavaksi on mahdotonta.

Jos tieto ei perustu alkuperäiseen lähteesseen, se tulee ilmaista selvästi tekstissä! Lähdeluetelloon merkitään vain toissijainen lähde, eli se lähde, jota kirjoittaja itse käyttää.

Toissijainen lähde eli toisen käden lähde:

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Holopainen, Aro ja Savolainen (2008, 14) esittävät Lyonin ym. (2003) International Dyslexia Associationin määritelmän, jonka mukaan dysleksiaa pidetään erityisenä oppimisvaikeutena, jonka alkuperä on neurobiologinen. Häiriölle on ominaista vaikeudet tarkassa ja/tai sujuvassa sanantunnistuksessa sekä heikko oikeinkirjoitus- ja dekoodaustaito.

tai

International Dyslexia Associationin määritelmän mukaan dysleksiaa pidetään erityisenä oppimisvaikeutena, jonka alkuperä on neurobiologinen. Häiriölle on ominaista vaikeudet tarkassa ja/tai sujuvassa sanantunnistuksessa sekä heikko oikeinkirjoitus- ja dekoodaustaito. (Lyon ym. 2003, Holopainen, Aron ja Savolaisen 2008, 14 mukaan.)

Näin merkitään lähdeluetelloon:

Holopainen, L., Aro, M. & Savolainen, H. 2008. 1. Mitä lukivaikeudet ovat? Teoksessa Kairaluoma, L., Ahonen, T., Aro, M., Kakkuri, I., Laakso, K., Peltonen, M. & Wennström, K. (toim.) Lukemalla ja tekemällä. Opettajan opas lukivaikeudesta ammatillisille oppilaitoksille. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti, 13–19.

Huomaa: Merkitse myös teos, jossa käyttämäsi artikkeli on julkaistu (katso edellä oleva esimerkki).

3.5 Suorat lainaukset

Suoraa lainausta käytetään silloin, kun esimerkiksi esitetään jokin määritelmä, lainkohta tai lähteen sanonta on niin merkittävä tai kiistanalainen, että se halutaan säilyttää muuttumattomana. Jos suora lainaus on 1–3 riviä pitkä, se merkitään lainausmerkkien sisään ja lähdeviite merkitään lähdeviiteohjeen mukaisesti. "Dysleksia on lukemisvaikeus, joka yleensä ilmenee hitaan lukemaan oppimisen ja työläänä, usein myös virheellisenä lukemisenä" (Takala 2006, 66–67).

Jos suora lainaus on yli 3 riviä pitkä,

- käytetään tyyliä Lainaus, jossa on valmiina seuraavat asetukset
- sisennykset ja molempien reunojen tasaus
- rivinväli 1
- kappaleen jälkeen välistys 8 pt
- ei käytetä lainausmerkkejä
- merkitään lähdeviite lainauksen alkuun tai lainauksen loppuun.

Holopainen, Aro ja Savolainen (2008, 14) esittävät Lyonin ym. (2003) International Dyslexia Associationin määritelmän, jonka mukaan

dysleksia on erityinen oppimisvaikeus, joka on alkuperältään neurobiologinen. Sille on tunnusomaista vaikeudet tarkassa ja/tai sujuvassa sanantunnistuksessa sekä heikko oikeinkirjoitus- ja dekoodaus-taito. Nämä vaikeudet johtuvat tyypillisesti kielen fonologisen osataidon heikkoudesta, joka ei ole kognitiivisten kykyjen eikä tehokkaan kouluopetuksen saamisen perusteella odotukseenmukainen. Sekundaarisina seurauksina voi olla ongelmia luetun ymmärtämisessä ja vähäinen lukeminen vapaa-ajalla, joka voi haitata sanavaraston ja taustatietomäärän kasvua.

Jos suorasta lainauksesta jätetään jokin kohta pois, se merkitään kahdella ajatusviivalla (– –).

Jos lainaukseen tekee omia kommentteja, ne merkitään hakasulkeisiin [ ].

Suora lainaus lainataan siten, kun se lähteessä on ilmaistu, kirjoitusvirheineen. Jos haluaa korjata virheen, merkitään korjattu sana hakasulkeisiin.

3.6 Liitteet

Liitteinä voi olla erillistä, opinnäytetyöhön kuuluva aineisto. Tällaista aineistoa voivat olla esimerkiksi piirustukset, laskelmat, kuvat, kartat ym. Liitteisiin voidaan laittaa myös salaiseksi luokiteltavaa tietoa. Salaisia liitteitä ei kuitenkaan julkaista. Liitteisiin tulee viitata tekstissä esimerkiksi (liite 1). Liitteet numeroidaan ja nimetään eli niissä on oltava otsikko. Tarvittaessa merkitään lähde, mikäli aineisto on lähdemateriaalista.

Savonian raporttipohjassa on merkitty esimerkinä myös liitesivut. Tiivistelmä- ja abstract-sivulle merkitään liitteiden kappaletta, esim. Sivumäärä/Liitteet 38/2. Tällöin opinnäytetyön tekstin viimeinen numeroitu sivu on lähdeluetteloon viimeinen sivu 38, jonka jälkeen liitteitä on kaksi kappaletta (ei sivua).

4 KUVAT, TAULUKOT, KAAVAT JA YHTÄLÖT SEKÄ NUOTIT

Opinnäytetyössä asiaa voi havainnollistaa kuvin, kuvioin ja taulukoin. Tässä ohjeessa neuvotaan kuvioista käyttämään nimitystä kuva eli opinnäytetyössä on kuvia, taulukoita ja tarvittaessa kaavoja. Havainnollistava aineisto parantaa tekstin luettavuutta ja ymmärrettävyyttä. Havainnollistava aineisto olisi hyvä sijoittaa sille sivulle, missä aineistoon liittyvä asiakirja on käsittellään. Pääluvun tai alaluvun alla pitäisi olla ainakin pari riviä tekstiä ennen kuvaa tai taulukkoa. On suositeltavaa, että havainnollistava aineisto olisi sivun tekstileveyden kokoinen; esimerkiksi kuvia voi pienentää tai sijoittaa liitteiksi tai tarvittaessa tekstisivujen välille. Kuvan tai taulukon yläpuolelle ja alapuolelle tulee jättää tilaa yhden rivivälin verran varsinaisen tekstin jälkeen ja ennen varsinaista tekstiä.

Havainnollistava aineisto numeroidaan juoksevasti kautta koko työn: kuvat erikseen ja taulukot erikseen. Tekstissä viitataan aineistoon esimerkiksi näin (kuva 1). Piste merkitään samalla tavalla kuin lähdeviitemerkinnässä: jos tekstissä kerrotaan kuvasta vain edellä olevassa virkkeessä, piste merkitään näin (kuva 1). Jos taas useammassa virkkeessä kerrotaan kuvan esittämästä asiasta, merkitä on tämä. (Kuva 1.) Tekstissä myös kerrotaan lyhyesti kuvan tai taulukon esittämästä asiasta, mutta ei toisteta esimerkiksi taulukon lukuja tekstimuodossa.

Jos kuvia on paljon, voidaan tehdä sisällysluetteloon alle kuvaluettelo. Esimerkki ja ohje luetteloon lisäämisestä löytyy raporttipohjasta. Vastaavasti voidaan lisätä taulukkoluettelo, luettelo nuottiesimerkeistä, videolinkeistä tai kaavoista.

4.1 Kuvat ja taulukot

Opinnäytetyössä voi käyttää lähdemateriaalissa olevia kuvia, kunhan ne liittyytävät olennaisesti tekstillä esitettyyn asiaan ja lähdeviittaus on asianmukainen. Kuvien merkitään sana Kuva, kuvan numero, kuvan nimi ja sulkuihin lähdeviite. Jos tekijä on tiedossa, tekijän nimi ja vuosi. Jos tekijää ei ole tiedossa, kuvan nimi ja vuosi. Jos vuotta ei ole tiedossa, merkitään n.d. (lyhenne sanoista no date). Lähdemerkintää käytetään myös omissa valokuvissa.

Opinnäytetyöhön kiinteästi liittyviin itse piirrettyihin kaavioihin tai kuvioihin ei merkitä tekijätietoja. Jos kuva tuodaan muuttamattomana alkuperäislähteestä esim. Suomen virallisen tilaston -sivulta, merkitään lähdetiedot. Jos kuvaaa käännetään vieraasta kielestä, merkitään kuvaan (mukaillen XX 1987).

Kuvatekstiin merkitään pisteet samalla tavalla kuin lähdemerkinnöissäkin. Jos kuvateksti on virke, tulee piste (ks. kuva 2). Jos kuvateksti ei ole virke, pistettä ei tule (kuva 1). Kuvat merkitään lähdeluetteloon muiden lähteiden joukkoon tai sitten erilliseen kuvaluetteloon, mikäli kuvia on paljon.

Opinnäytetyön ohjaajasi neuvoo sinua tässä asiassa. Omiin kuviin merkitään kuvan käyttöoikeudet. Ohjeet ovat liitteessä Liite 1: Creative Commons -lisenssit – kuvan käyttöoikeudet.

Jos opinnäytetyössä käytetään kuvia standardeista tai Rakennustiedon materiaaleista, on syytä selvittää, tarvitaanko lupa kuvan käyttöön. Myös jotkut yritykset haluavat, että tuotekuvien käyttöön opinnäytetyössä on kysytty lupa. Organisaatiot ja yritykset saattavat myös haluta kuvan yhteyteen omanlaisensa lähdemerkinnän. Kuvien välille tulee yleensä tekstiä. Jos kyseessä on kuvasarja, riittää, että kuvien alla on kuvatekstit.

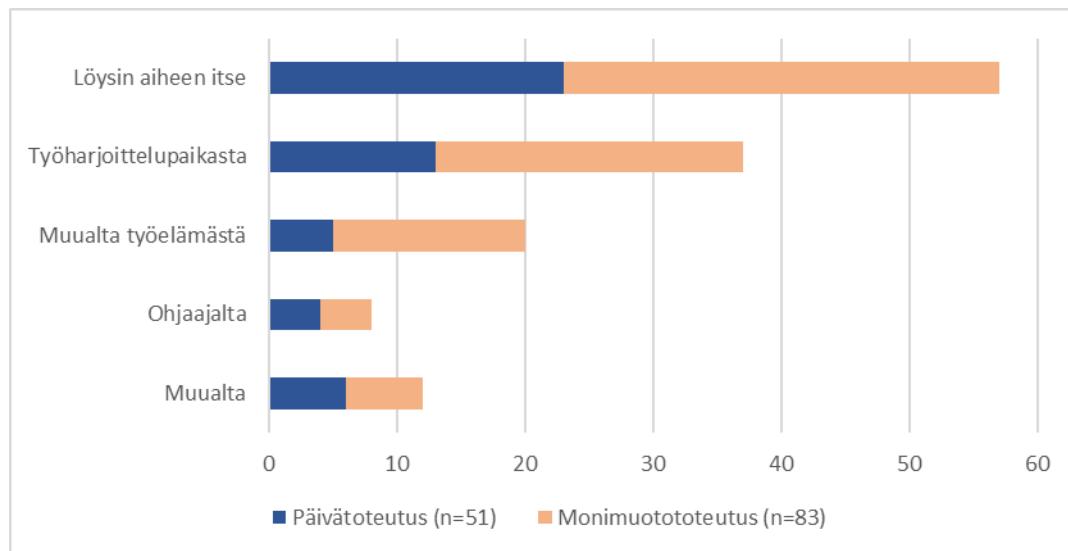
Kuva 1. Yksityiskohta Rooman Colosseumista (Laamanen 2015, CC BY-SA)

Kuva 2. Nautojen värityksen kuviot ovat yksilöllisiä kuten sormenjäljet ihmisillä (Wahlroos 2017, CC BY-SA).

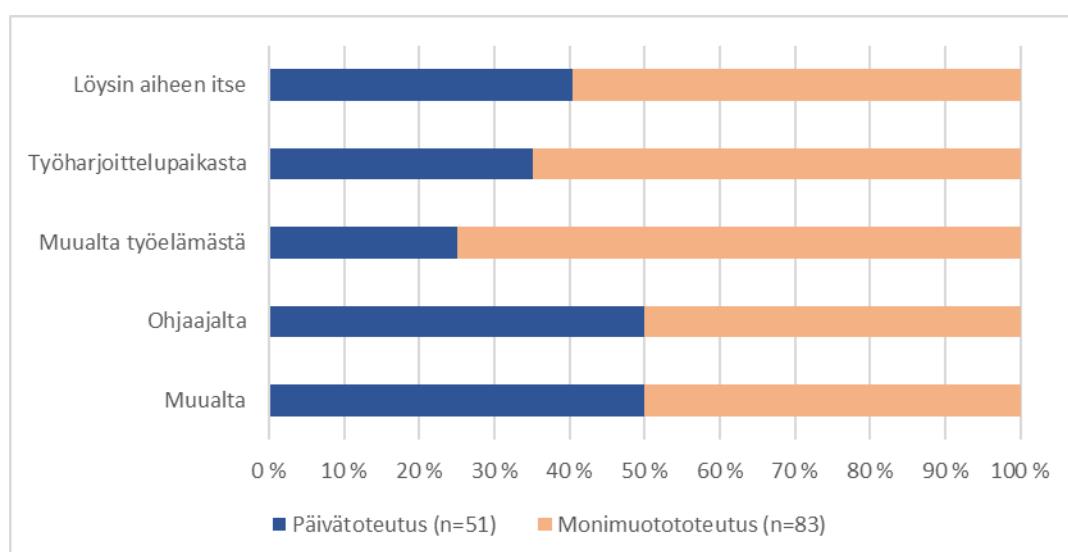
Kuvia ovat myös esimerkiksi erilaiset diagrammit ja kuvaajat. Diagrammeja ovat muun muassa vaaka- ja pylväsdiagrammi ja sektoridiagrammi eli piirakka. Sektoridiagrammi alkaa kello 12:n kohdalta ja isoin sektori on ensin. Viimeisenä on ns. kaatoluokka eli muu, muualta.

Jos tekstissä on useita kuvia tai taulukoita peräkkäin, niiden välissä tulisi olla tekstiä, ellei kyseessä ole sarjatyypin kokonaisuus. Tekstiä tulee olla vähintään kolme virkettä. Kuvioita on selitettävä tekstissä, niitä ei siis vain lisätä opinnäytetyöhön kuvittamaan sitä.

Kuva 3. Opinnäytetyön aiheen löytyminen (n=134) (Likitalo & Mäkelä 2012, 22)

Edellä ollut kuva 1 voidaan myös piirtää seuraavasti:

Kuva 4. Opinnäytetyön aiheen löytyminen (n=134) (Likitalo ja Mäkelä 2012, 22)

Taulukoiden on oltava selkeitä, niitä on selitettyvä tekstillä ja niihin on myös tekstissä viitattava. Taulukot numeroidaan ja otsikoidaan, tarvittaessa merkitään lähde. Taulukon otsikko on sen yläpuolella, koska voidaan ajatella, että taulukkoa luetaan ylhäältä alas päin. Taulukon leveydeksi suositellaan tekstin leveyttä. Jos taulukko joudutaan jakamaan seuraavalle sivulle, merkitään ensimmäiselle taulukko sivulle oikeaan alareunaan (jatkuu). Seuraavalle sivulle merkitään vasempaan yläreunaan esimerkiksi Taulukko 1 (jatkuu).

Taulukko 1. Opinnäytetyön aiheen löytyminen (%) opiskelualoittain (Likitalo & Mäkelä 2012, 17)

Aiheen lähte	Vastaajan opiskeluala			
	Kulttuuriala (n = 62)	Liiketalouden ala & Matkailu- ja ra- vitsemisala (n = 40)	Tekniikan ala (n = 27)	Yhteensä (n = 129)
Löysin aiheen itse	71	45	22	53
Työharjoittelupaikasta	13	38	33	25
Muualta työelämästä	3	5	26	9
Ohjaajalta	3	3	7	4
Muualta	10	10	11	10
Yhteensä	100	100	100	100

4.2 Kaavat ja yhtälöt

Kaavat ja yhtälöt kirjoitetaan tekstiin sisennettynä. Kopioi kaavojen kirjoittamista varten alla olevasta tekstillä taulukkomuotoinen kaavamoduuli. Moduulin kopointi, kaavojen sijoittaminen moduuliin ja viitteiden käsitteily on ohjeistettu yksityiskohtaisesti liitteessä 2.

Kaavan ja yhtälön yläpuolella on yksi tyhjä rivi ja alapuolella samoin. Kaavat ja yhtälöt numeroidaan juoksevasti samalla tavalla kuin kuvat ja taulukotkin. Numero on sulussa ennen oikeaa marginaalialia. Tekstissä viitataan kaavaan (kaava 1). Jos kaava ei ole yleinen, siinä voi käyttää lähdemerkintää. Kaavan selitteet merkitään joko peräkkäin tai allekkain, kuitenkin johdonmukaisesti samalla tavalla kautta koko opinnäytetyön.

Kun esität laskelmia, kirjoita ne täydellisinä niin, että ensin on kaava suuresymboleilla, seuraavaksi symbolien selitys, sen jälkeen lukuarvojen sijoitus yksiköineen ja lopuksi tulos.

Esimerkiksi 3-vaiheisen kuorman teho:

$$P = \sqrt{3} \cdot U \cdot I \cdot \cos \varphi, \text{ missä} \quad (1)$$

- U on navolta mitattu pääjännite
- I on yhdeltä vaiheelta mitattu virta
- $\cos \varphi$ on mitattu perusaaltotaajuuden tehokerroin

$$\Rightarrow P = \sqrt{3} \cdot 400 V \cdot 11,3 A \cdot 0,92 = 7,2 kW \quad (2)$$

Jos sama kaava toistuu myöhemmin, suureiden esittelyä ei tarvitse toistaa, vaan laskelman voi kirjoittaa suoraan muodossa

$$P = \sqrt{3} \cdot U \cdot I \cdot \cos \varphi = \sqrt{3} \cdot 390 V \cdot 2,4 A \cdot 0,84 = 1,4 kW \quad (3)$$

Käytä kaavojen kirjoittamiseen Wordin kaavaeditorin tekstimuodossa kirjoitettavia koodeja. Esimerkiksi kaava 1 kirjoitetaan muodossa

$P = \sqrt{3} \cdot U \cdot I \cdot \cos \varphi.$

Kaavaeditorin käyttöohjeita ja koodeja löydät netistä hakusanoilla Word equation editor.

4.3 Nuotit

Allegretto

The musical score consists of two staves. The top staff is in treble clef, 3/4 time, with a fermata at the end of the first measure. The bottom staff is in bass clef, 3/4 time. Dynamics 'f' and 'dim.' are indicated. The score ends with a repeat sign and a new section starting with a bass note.

Nuottiesimerkki 1. Melartin, E.: Leivo, Op. 138 n:o 2. Alkusoitto (Tuloisela 2004)

Piano

The piano accompaniment features eighth-note chords and a bass line. The score is in 4/4 time.

Nuottiesimerkki 2. All of Me tahdit 1–3. Sovittanut McCahill, T. (Marks & Simons 1931)

5 LÄHTEIDEN MERKITSEMINEN

Lähdeviite eli lähdemerkintä laitetaan tekstiin aina, kun käytetään muualta saatua tietoa. Ensijaisesti referoidaan lähteiden tietoa. Suoraan lainaamista ei suosita. Lähdeviite merkitään tekstin lisäksi kuviin ja taulukoihin. Lähdeviite voi olla tekstin lopussa, tekstin alussa tai tekstin sisällä (**Lue luku 3 alalukuineen!**). Kaikki lähteet merkitään lähdeluetteloon. Lähdeluettelo on aakkosjärjestyksessä.

5.1 Artikkeli

Kun artikkelin kirjoittaja on tiedossa, merkitään se näin tekstiin lähdeviitteeksi:

Silloin kun suomalainen saa vamman päähäänsä, yleisin syy on kaatuminen (Virtanen 2019, A 20).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Virtanen, J. 2019. Suomalainen kolhii päättää kompastellessaan kotona. Päävammat: Aivoja vahingoittavissa turmissa mukana usein alkoholi. Savon Sanomat 18.8.2019, Uutiset, A 20.

Jos artikkelilla ei ole kirjoittajaa:

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Kuopion seudulle on myönnetty kansainvälisti arvostettu... (Pohjoissavolainen ruokakulttuuri kurkottaa Eurooppaan 2019, A 7).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Pohjoissavolainen ruokakulttuuri kurkottaa Eurooppaan 2019. Savon Sanomat 18.8.2019, Uutiset, A 7.

5.1.1 Artikkeli elektronisessa aineistossa (esim. verkkolehti tai -kirja)

Huomaa: Mikäli verkkolehti tai -kirja **ei ole julkisesti** saatavilla, on lähdeluetteloon merkittävä samat tiedot kuin printtilehdestä, eli artikkelin kirjoittaja(t), julkaisuvuosi, artikkelin otsikko, verkkolehden nimi, vuosikerta (numero) ja sivunumero(t).

e-Artikkeli (verkkolehdessä)

Sukunimi, Etunimen ensimmäinen kirjain Vuosi. Artikkelin otsikko. Lehden nimi vuosikerta (numero), artikkelin 1. sivunumero – artikkelin viimeinen sivu. URL. Viitattu päivämäärä, jolloin artikkeli on luettu.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Sosiaalinen media vaikuttaa tuotteen markkinointiin. Tuotteen ympärille saattaa muodostua verkosto, joka toimii sosiaalisessa mediassa. (Al-Zyoud 2018, 112–114.)

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Al-Zyoud, M. F. 2018. Social media marketing, functional branding strategy and intentional branding. *Problems and Perspectives in Management* 16 (3), 102–116.
[http://dx.doi.org/10.21511/ppm.16\(3\).2018.09](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.16(3).2018.09). Viitattu 2.10.2019.

Huomaa: Jos lehti ilmestyy säännöllisesti ja lehden sivunumerointi alkaa joka lehdessä sivunumerosta 1, merkitään vuosikerran numero ja sulkuihin lehden numero. Tässä edellä on merkity 16 (3).

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Riittävästi ei ole tutkittu sosiaalisen median käyttöä luksusbrändien markkinoinnissa (Arrigo 2018, 662).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Arrigo, E. 2018. Social media marketing in luxury brands: A systematic literature review and implications for management research. *Management research review* 41, 657–679.
<https://doi.org/10.1108/MRR-04-2017-0134V>. Viitattu 2.10.2019.

Huomaa: Tässä sivunumerointi jatkuu siitä, mihin edellisen lehden numerointi päättyy. Tässä edellä on merkity vain vuosikerta 41.

Huomaa: DOI (Digital Object Identifier), pysyvä internetosoite:

DOI on pysyvä verkko-osoite eli vaikka julkaisun sijainti muuttuu, niin DOI löytää kyseisen julkaisun. DOI-tunnisteet muotoillaan samoin kuin URL-osoitteet, ei siis kirjoiteta "DOI", vaan esimerkiksi [https://doi.org/ ...](https://doi.org/)

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Kotoutumiskoulutus ei tällä hetkellä kohtaa korkeasti koulutettujen tarpeita (Lehtonen & Reiman 2019).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Lehtonen, T. & Reiman, N. 2019. Kotoutumiskoulutus muuttaa muotoaan: akateemisia taitoja rakentamassa. Kieli, koulutus ja yhteiskunta -verkkolehti 11.9.2019. <https://www.kieliverkosto.fi-/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2019/kotoutumiskoulutus-muuttaa-muotoaan-akateemisia-taitoja-rakentamassa>. Viitattu 22.9.2019.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Suomalaisten viljelijöiden keski-ikä on lähes 51 vuotta (Lyyra 2013).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Lyyra, M. 2013. Nuoret viljelijät – katoava luonnonvara? Meijän luvalla. Savonia AMK-agrologiopisken joiden kurssijulkaisu 2013. <http://www.joomag.com/magazine/meijn-luvalla-2013/0963571001387201186?page=3>. Viitattu 2.8.2014.

Artikkeli verkkokirjassa tai e-kirjassa

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Firenzessä näkyy sekä historia ja perinne että myös pyrkimys moderniin (Melotti 2018, 99).

Näin merkitään lähdeluettoon:

Melotti, M. 2018. Florence: Tourism, Heritage and Consumption. Teoksessa Kozak, M. & Kozak, N. (toim.) Tourist behavior. An experiential perspective. Cham: Springer, 97–109. <https://www.dawsonera.com/readonline/9783319785530>. Viitattu 2.10.2019.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Laadullisessa tutkimuksessa on paljon erilaisia lähestymis- ja analyysitapoja (Juhila n.d.).

Näin merkitään lähdeluettoon:

Juhila, K. n.d. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere, Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>. Viitattu 01.03.2024.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

1970-luvun lopulla valtion liikelaitoksia oli 15 kappaletta. Useimmat toimivat liikenneyhteyspalvelusten alalla, kuten esimerkiksi Valtion rautatiet ja Posti- ja lennätinlaitos. (Saukkonen 2008, luku 2.3.)

Näin merkitään lähdeluettoon:

Saukkonen, P. 2008. Markkinavoimat. Suomen poliittinen järjestelmä. Verkkokirja. Yleisen valtio-opin laitos. Helsingin yliopisto. <https://blogs.helsinki.fi/vol-spj/>. Viitattu 29.9.2019.

Huomaa! Jos verkkokirjassa ei ole sivunumeruja, merkitse luvun numero.

Huomaa! Osoitteeksi merkitään julkaisun pysyvä osoite.

Huomaa! Jos artikkelilla on useita kirjoittajia, katso ohje luvusta 3.2.

5.1.2 Artikkeli printatussa lehdessä tai artikkelikokoelmassa (painetut aineistot)

Lähdeluetteloon merkitään artikkelin kirjoittaja(t), julkaisuvuosi, artikkelin otsikko, lehden nimi, vuosikerta, numero ja sivunumero(t).

Nämä merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Kyngäs ja Vanhanen (1999) kirjoittavat sisällönanalyysista.

Nämä merkitään lädeluetteloon:

Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. Hoitoliede 11 (1), 3–12.

Artikkeli artikkelikokoelmassa (kirja, raportti tms.) (Kokoelma, jossa on monen eri tekijän tekemiä artikkeleita ja yksi on kootnut heidän teksteistään tämän teoksen).

Tekstillä yksi kirjoittaja

Nämä merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Toiminta vakiintuu vähitellen lajityypeiksi (Sirkkunen 2009).

Nämä merkitään lädeluetteloon:

Sirkkunen, E. 2009. Aidattu vai avoin verkko? Omaehtoisen toiminnan muodot ja rajat sosiaalisen median tiloissa. Teoksessa Ridell, S., Kymäläinen, P. & Nyssönen, T. (toim.) Julkisen tilan poetiikka ja poliitikkaa. Tieteidenvälistä otteita vallasta kaupunki-, media- ja virtuaalitiloissa. Tampere: Tampereen Yliopiston paino Oy, 350–361.

Huomaa: Lisää sivunumerot, sillä ne kertovat lädeluettelomerkinässä, millä artikkelikokoelman sivuilla kyseinen artikkeli on.

Tekstillä useampi kirjoittaja

Nämä merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Osa työyhteisön jäsenistä saattoi hyötyä tilanteissa tai tavoitella niissä omaa etuaan (Hoffré & Lauainen 2019, 95).

Nämä merkitään lädeluetteloon:

Hoffré, M. & Lauainen, S. 2019. Destructive Leadership as a Wicked Problem in Health Care: Can We Blame the Leader Only? Teoksessa Thomas, W., Hujala, A., Lauainen, S. & McMurray, R. (toim.) The management of wicked problems in health and social care. New York, NY: Routledge, 91–102.

Huomaa! Jos artikelillä on useampi kirjoittaja, perehdy Luvun 3 ohjeistukseen!

5.2 Blogi

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Hyvinvointi ja oppiminen ovat sidoksissa keskenään. Yhteistyötä pitää olla eri tahojen välillä. (Heino-nen 2019.)

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Heinonen, O-P. 2019. Muotoillaan kaikille sopiva koulu. Opetushallituksen blogi. 31.5.2019.

<https://www.oph.fi/fi/blogi/muotoillaan-kaikille-sopiva-koulu>. Viitattu 22.9.2019.

Jos blogilla ei ole kirjoittajaa, käytetään blogipostauksen otsikkoa kirjoittajan nimen sijaan.

5.3 Direktiivi

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

"Verkkosivustoilla, joilla käydään kauppa, olisi ilmoitettava selvästi ja helposti luettavasti viimeis-tään tilausprosessin käynnistyessä, sovelletaanko toimitusrajoituksia ja mitkä maksuvälilineet hyväksytään" (Direktiivi 2011/83/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kuluttajan oikeuksista).

Huomaa: Tässä ovat lainausmerkit, koska kyseessä on suora lainaus lähteestä.

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Direktiivi 2011/83/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kuluttajan oikeuksista. Euroopan unionin virallinen lehti 22.11.2011. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CE-Lex:32011L0083>. Viitattu 29.9.2019.

5.4 Elokuvा

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

John Travolta, elokuvassa Lauantai-illan hummaa, vuodelta 1977, sai aikaan valtavan innostuksen diskotanssiin (Lauantai-illan hummaa 1977).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Lauantai-illan hummaa 1977. Elokuvा. Ohjaus Badham, J. Paramount Pictures.

5.5 Esite

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Harmaavesisuodatin Mökki voidaan kuljettaa mökille esimerkiksi peräkärryssä tai veneessä. Tuotteen hintaan sisältyy 6 säkkiä turvetta, suodatinkangas ja Leca-sorasäkki. (Uponor 2019.)

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Uponor 2019. Harmaavesisuodattimet mökille ja omakotitaloon. Esite. <https://www.uponor.fi/tuotejärjestelmat/jatevesijarjestelmat/harmaavesisuodattimet>. Viitattu 29.9.2019.

5.6 Eurokoodi, Eurocode

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Rakenteiden kuormat muodostuvat monista tekijöistä (EN1991-1-1: Eurocode 1: Rakenteiden kuormat. Osa 1-1: Yleiset kuormat. Tilavuuspainot, oma paino ja rakennusten hyötykuormat, 2002).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

EN1991-1-1: Eurocode 1: Rakenteiden kuormat. Osa 1-1: Yleiset kuormat. Tilavuuspainot, oma paino ja rakennusten hyötykuormat 2002. Helsinki: Suomen Standardoimisliitto. <http://www.eurocodes.fi/1991/1991-1-1/Contents1991-1-1.htm>. Viitattu 18.8.2019.

5.7 Haastattelu, lähteenä oleva haastattelu

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Uusi opinnäytetyöohje otetaan käyttöön pikaisesti. Linden (2019) kuitenkin painotti, että ohjeistusta voidaan tarvittaessa muuttaa. Toisaalta voidaan myös ajatella, että kerran tehtyä ei ole tarpeen muuttaa (Ijäs 2019).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Ijäs, J. 2019. Lehtori. Savonia-ammattikorkeakoulu. Haastattelu 4.12.2019.

Linden, J. 2019. Koulutusvastuupäällikkö. Haastattelu 4.12.2019.

5.8 Internet-lähde

Nämä ohjeet soveltuват myös verkkosivustoihin.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Jokaisen ihmisen pitää saada päättää itse omista asioistaan (Kehitysvammaliitto 2017).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Kehitysvammaliitto 2017. Itsemääräämisoikeus. Verner.net verkkopalvelu kehitysvammaisuudesta. Päivitetty 9.8.2017. <http://verneri.net/yleis/itsemaaraamisoikeus>. Viitattu 5.10.2019.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Parasetamolilla ei ole vaikutusta ajokyyni. Sitä voi siis käyttää ajon aikana. (Lääkevalmisteiden pakkausselosteet: hakusana Para-Tabs tabletti, kalvopäällysteinen 1 g. 2019.)

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Lääkevalmisteiden pakkausselosteet: hakusana Para-Tabs tabletti, kalvopäällysteinen 1 g. 2018. Verkkojulkaisu. Päivitetty 5.7.2019. Lääkeinfo.fi, Lääketietokeskus.

[https://laakeinfo.fi/Medicine.aspx?m=2768&d=3132174&i=ORION+PHARMA_PARA-TABS_PARA-TABS+tabletti%2C+kalvop%C3%A4%C3%A4lysteinen+1+g+\(itsehoito\).](https://laakeinfo.fi/Medicine.aspx?m=2768&d=3132174&i=ORION+PHARMA_PARA-TABS_PARA-TABS+tabletti%2C+kalvop%C3%A4%C3%A4lysteinen+1+g+(itsehoito).) Viitattu 22.9.2019.

Jos julkaisun vuosiluku ei ole tiedossa, voidaan merkitä n.d. (eli julkaisuaika on tuntematon) tai si-vuston päivitysajankohta.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Harvestereita ovat muun muassa Beaver, Fox, Cobra ja Scorpion (Ponsse n.d.).

Näin merkitään lähdeluetelloon:

Ponsse n.d. Harvesterit. Verkkohulkaisu. <https://www.ponsse.com/fi/tuotteet/harvesterit#/>. Viitattu 22.9.2019.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Kiinteä yhteys parantaa Hailuodon saavutettavuutta (Väylävirasto 2019).

Näin merkitään lähdeluetelloon:

Väylävirasto 2019. Hailuodon kiinteä yhteys. Verkkohulkaisu. Päivitetty 29.8.2019. <https://vayla.fi/hai-luoto#.XYdnOlFV45s>. Viitattu 22.9.2019.

Pysyvä internetosoite (URN):

Aineiston löytämisen helpottamiseksi tekijä- ja muiden perustietojen lisäksi kannattaa merkitä elektroniseen lähteeeseen pysyvä tunniste (DOI, Handle tai URN). Jos verkkolähteellä ei ole pysyvää tunnistetta, merkitään ainakin URL-osoite.

Näin merkitään lähdeluetelloon:

Tammelin-Laine, T. 2015. Aletaan alusta. Luku- ja kirjoitustaidottomat aikuiset uutta kieltä oppimassa. Väitöskirja. Jyväskylä Studies in Humanities 240. Jyväskylän yliopisto.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5997-5>. Viitattu 7.2.2017.

5.9 Kartat

Näin merkitään tekstiin tai kuvan alle lähdeviitteeksi:

(Maanmittauslaitos)

Näin merkitään lähdeluetelloon:

Maanmittauslaitos. Karttapaikka. Verkkopalvelu. <https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/>. Viitattu 6.10.2019.

5.10 Kirja

5.10.1 Elektroninen kirja, verkkokirja tai äänikirja

Huomaa: Jos verkkokirjassa ei ole sivunumeroja, merkitse vaikka luvun numero tai muu vastaava tieto sivunumeron tilalle. Osoitteeksi merkitään julkaisun pysyvä osoite.

Lähdeluetteloon merkitään:

Tekijä(t) Julkaisuvuosi. Kirjan nimi. Kustannuspaikka: Kustantaja. Saatavuus eli verkko-osoite. Viitataamisen ajankohta.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Työn inspiroivuus sitouttaa, innostaa ja tukee työhyvinvointia. Se vaikuttaa myös tehokkuuteen, tyytyväisyyteen ja myönteisen työnantajakuvan muotoutumiseen. (Berlin 2019, luku 10.)

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Berlin, S. 2019. Palkitseva työ. E-kirja. Helsinki: Kauppakamari. Viitattu 30.10.2023.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Valkovuokot kasvavat metsissä ja ne kukkivat aikaisin keväällä (Sipilä 2017).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Sipilä, J. 2017. Suomen luonnon kukkia. Selkokirja. Papunet-verkkopalvelu. Kehitysvammaliitto. <https://papuri.papunet.net/lue/1192/cd96e631829c6d31be748a63bb01f184/#/>. Viitattu 29.9.2019.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Ihmiskunnan kehityksessä on tapahtumassa joitain uutta (Bregman 2020).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Bregman, R. 2020. Hyvän historia. Ihmiskunta uudessa valossa. Äänikirja. Jyväskylä: Atena Kustannus. <https://www.bookbeat.fi/kirja/hyvan-historia-249657>. Viitattu 27.10.2020.

5.10.2 Painettu kirja

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Jormalainen (1993, 63) toteaa, että tuuletusviemärien, antennien vuotavat juuripellit voidaan korvata lasikuitu- ja muovirakenteisilla valmiskappaleilla tai laminoimalla vuotavien osien päälle lasikuitumatto.

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Jormalainen, P. 1993. Korjausrakennustyöt. Helsinki: Rakennusalan Kustantajat RAK.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Jos on vähänkään pelkoa routaongelmista, on rakennuspohja kaivettava joko roudattomaan syvyyteen tai tehtävä maaeristys (Eriksen & Thorstensen 2004, 19).

Näin merkitään lähdeluettoon:

Eriksen, L. & Thorstensen, D. 2004. Autotallit. Helsinki: Helmi Kustannus.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Lukijan pitää pystyä erottamaan, mikä tekstissä on tutkijan omaa ja mikä aines on muualta saatua. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2018, 349–350). Hirsjärven ym. (2018) mukaan lähteet pitää merkitä tekstiin.

Näin merkitään lähdeluettoon:

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2018. Tutki ja kirjoita. 22. painos. Helsinki: Tammi.

Ei henkilötekijää:

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Betonirakenteet jaetaan raudoittamattomiin ja raudoitettuihin betonirakenteisiin. Raudoittamat betonirakenteet on suunniteltu siten, että betoni yksinään kestää rakenteelle tulevat rasitukset. (Suomen Betoniyhdistys ry 2018, 17.)

Näin merkitään lähdeluettoon:

Suomen Betoniyhdistys ry 2018. BY 201 Betoniteknikan oppikirja 2018. 6. painos. Helsinki: BY-Koulutus Oy.

Jos ei ole henkilötekijää, voidaan merkitä myös kirjan nimi ensin.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Betonirakenteet jaetaan raudoittamattomiin ja raudoitettuihin betonirakenteisiin. Raudoittamat betonirakenteet on suunniteltu siten, että betoni yksinään kestää rakenteelle tulevat rasitukset. (BY 201 Betoniteknikan oppikirja 2018, 17.)

Näin merkitään lähdeluettoon:

BY 201 Betoniteknikan oppikirja 2018. Suomen Betoniyhdistys ry 2018. 6. painos. Helsinki: BY-Koulutus Oy.

Suomennettu teos:

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Santa Maria del Fioren tuomiokirkko on yksi suurimmista kristikunnan kirkkoista. Se sijaitsee Firennessä. (Wirtz 2005, 50.)

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Wirtz, R.C. 2005. Taide ja arkkitehtuuri. Firenze. Suom. Koski, K. Königswinter: Tandem Verlag GmbH.

5.11 Kuva

Jos kuva on tuotettu kokonaan itse, esim. itse tehdyn tutkimuksen tulosten havainnollistus graafeina, ei lähdemerkintäään merkitä omaa nimeä.

Jos kuva on itse otettu valo- tai digikuva, niin siihen syntyy kuvanottohetkellä tekijänoikeus. Tällöin lähdemerkintä tehdään.

Jos kuva tuodaan muuttamattomana alkuperäislähteestä esim. Suomen virallisen tilaston -sivulta, merkitse:

Kuva 1. Kuvateksti (Suomen virallinen tilasto 2020)

Jos teet itse kuvan esim. Suomen virallisen tilaston -sivuilla olevan kuvan pohjalta, merkitse:

Kuva 2. Kuvateksti (muokattu lähteestä Suomen virallinen tilasto 2020) **tai** (mukaillen Suomen virallisen tilasto 2020)

Jos teet itse kuvan, jonka tietosisältö on peräisin Suomen virallisen tilaston -sivulta. Asia on lähteessä esim. tekstinä tai numerotietoina taulukossa – ei siis kuvana – merkitse:

Kuva 3. Kuvateksti (tietosisältö Suomen virallinen tilasto 2020)

Näin merkitään tekstiin/kuvan alle kuvatekstiin:

Kuvan alle merkitään kuvan numero, kuvateksti ja lähdemerkintä (Honka n.d.)

Huomaa: Jos julkaisun vuosiluku ei ole tiedossa, voidaan merkitä n.d. (eli julkaisuaika on tuntematon) tai sivuston päivitysajankohta.

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Honka n.d. Luonnon materiaalit. Valokuva. <https://www.honka.fi/fi/honka-frame-puusalot/luonnon-materiaalit/>. Viitattu 20.11.2023.

Kuva, itse otettu

Näin merkitään tekstiin/kuvan alle kuvatekstiin:

Kuvan alle merkitään kuvan numero, kuvateksti ja lähdemerkintä

Huomaa kuvan 2 otsikon lopussa piste, koska otsikko on virkemuodossa.

Kuva 1. Yksityiskohta Rooman Colosseumista (Laamanen 2015, CC BY-SA)

Kuva 2. Nautojen kuvioiden väritykset ovat yksilöllisiä kuten sormenjäljet ihmisellä (Wahlroos 2017).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Sukunimi, Etunimi vuosi. Kuvan nimi. Valokuva. Kuvauspäivä ja vuosi, jos tiedossa. Paikkakunta: XX:n kokoelmat.

Kuva, paperisesta kuvattu tai skannattu

Näin merkitään tekstiin/kuvan alle kuvatekstiin:

Kuvan alle merkitään kuvan numero, kuvateksti ja lähdemerkintä (Sukunimi vuosi)

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Sukunimi, Etunimi vuosi. Kuvan nimi. Valokuva. Kuvauspäivä ja vuosi, jos tiedossa. Paikkakunta: XX:n kokoelmat.

Laamanen, A. 2015. Yksityiskohta Rooman Colosseumista. Valokuva, kuvauspäivä tuntematon. Kuopio: A. Laamasen kokoelmat.

Wahlroos, H. 2017. Nautojen värityksen kuviot ovat yksilöllisiä kuten sormenjäljet. Valokuva 8.6.2017. Iisalmi: Savonia-ammattikorkeakoulu.

Kuvat, vapaasti käytössä olevat kuvat eri kuvapankeista

Esimerkiksi Pixabay

Näin merkitään tekstiin/ kuvan alle kuvatekstiin:

Kuva 1. Päivänkakkara (martin_hetto n.d)

Näin merkitään lähdeluetteloon:

martin_hetto n.d. Päivänkakkara. Valokuva. Pixabay.

<https://pixabay.com/fi/photos/p%C3%A4iv%C3%A4nkakkara-kukka-kupoli-arkki-5237787/>. Viitattu 11.4.2021.

Esimerkiksi Papunet-kuvapankki

Näin merkitään kuvan alle lähdeviitteeksi:

(Kissa. Kuva: Papunetin kuvapankki, papunet.net, E. Vanninen)

Näin merkitään lähdelueteloon:

Kissa. Kuva: Papunetin kuvapankki, papunet.net, E. Vanninen. <https://kuvapankki.papunet.net/haku/kissa>. Viitattu 5.10.2019.

Kuvakaappaus eli kuvaloikeus

Varmista, että voit käyttää kuvaa. Noudata kuvan tekijänoikeuksia!

Näin merkitään tekstiin/kuvan alle kuvatekstiin:

Kuva 1. Kuvaloikeus Savonian verkkosivulta Opiskele tutkinto (Savonia-ammattikorkeakoulu 2022)

Näin merkitään lähdelueteloon:

Savonia-ammattikorkeakoulu 2022. <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/>. Viitattu 7.4.2022.

5.12 Käypä hoito -suositus

Näin merkitään tekstiin

Sairauden tavallisimpien muoto alkaa aikuisiässä. Henkilö on usein ylipainoinen, hänen verenpaine on korkeampi tai metabolinen oireyhtymä (Eteisvärinä: Käypä hoito -suositus, 2017).

Näin merkitään lähdelueteloon:

Eteisvärinä. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkärisenauksen Duodecimin ja Kardiologisen Seuran asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkärisenaukko Duodecim, 2017 (viitattu 5.10.2019). <https://www.kaypahoito.fi/hoi50056>.

5.13 Lainkohdat, hallituksen esitykset sekä EU-asetukset ja direktiivit

5.13.1 Laki

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa uuden rakennuksen rakentamista, rakennuksen korjaus- ja muutostyötä sekä rakennuksen käyttötarkoitukseen muutosta varten tarvittavia tarkempia säännöksiä rakennukselta edellytettävästä käyttöturvallisuudesta (Maankäytö- ja rakennuslaki 132/1999, 117 §).

Näin merkitään lähdelueteloon:

Maankäytö- ja rakennuslaki 132/1999. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>. Viitattu 19.8.2019.

Kuluttajasuojalaki

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

(Kuluttajansuojalaki 38/1978, 1 luku 1 §)

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Kuluttajansuojalaki 38/1978. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19780038>. Viitattu 8.4.2021.

Huomaa:

Säädösnumero 38/1978 merkitään, kun säädökseen viitataan ensimmäisen kerran. Myöhemmissä viittauksissa se voidaan jättää pois.

(Kuluttajansuojalaki 1 luku 1 §)

Huomaa:

Luku merkitään, mikäli pykälien numerointi alkaa kunkin luvun alusta. Mikäli numerointi on juokseva lain alusta loppuun, merkitään vain pykälä.

Esimerkiksi (Avioliitolaki 234/1929, 98 §), myöhemmin (Avioliitolaki 98 §)

5.13.2 Hallituksen esitys

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Kun viite merkitään ensimmäisen kerran, kirjoitetaan koko esityksen nimi näkyviin.

(HE 238/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamista koskevaksi lainsäädännöksi, 3)

Huomaa:

Myöhemmissä viittauksissa esityksen nimi voidaan jättää pois.

(HE 238/2018 vp, 3)

Edellä viitataan siis esityksen sivulle 3. Sivunumerointi saadaan näkyviin, kun avataan esitys pdf-muodossa Finlexissä.

Näin merkitään lähdeluetteloon:

HE 238/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamista koskevaksi lainsäädännöksi. <https://www.finlex.fi/fi/esity-set/he/2018/20180238.pdf>. Viitattu 8.4.2021.

5.13.3 EU:n asetukset ja direktiivit

EU:n asetus

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Kun viite merkitään ensimmäisen kerran, kirjoitetaan koko asetuksen nimi näkyviin.

(Asetus 2016/679/EU: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus luonnollisten henkilöiden suojeustyttä henkilötietojen käsitellyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus), 2 artikla)

Huomaa:

Myöhemmissä viittauksissa asetuksen nimi voidaan jättää pois.

(Asetus 2016/679/EU, 2 artikla)

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Asetus 2016/679/EU: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus luonnollisten henkilöiden suoje-lusta henkilötietojen käsitteilyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus). Euroopan Unionin virallinen lehti 4.5.2016. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=FI#d1e1360-1-1>. Viitattu 8.4.2021.

EU:n direktiivi

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Kun viite merkitään ensimmäisen kerran, kirjoitetaan direktiivin koko nimi näkyviin.

(Direktiivi 2011/83/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kuluttajan oikeuksista, 1 artikla)

Huomaa:

Myöhemmissä viittauksissa direktiivin nimi voidaan jättää pois.

(Direktiivi 2011/83/EU, 1 artikla)

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Direktiivi 2011/83/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kuluttajan oikeuksista. Euroopan unionin virallinen lehti 22.11.2011. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32011L0083>. Viitattu 8.4.2021.

5.14 Moodle tai vastaava oppimis- ja työskentelyalusta

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Videon voi kuvata kännykällä ja palauttaa Moodleen käyttämällä Planet eStream -mediapalvelinta (Omat videot oppimisessa 2019).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Omat videot oppimisessa 2019. DigiAvain (verkkokurssi). Savonia yleinen. Moodle-oppimisympäristö. Savonia-ammattikorkeakoulu. <https://moodle.savonia.fi/course/view.php?id=5920#section-11>. Viitattu 6.10.2019.

5.15 Nuotit

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi tai kuvan/nuottiesimerkin alle lähdoviitteeksi:

Nuottiesimerkki 1. Melartin, E.: Leivo, Op. 138 n:o 2. Alkusoitto (Tuloisela 2004)

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Tulaisela, M. (toim.) 2004. Melartin, E.: Leivo, Op. 138 n:o 2. kokoelmateoksessa Laulutunti - suomalaisia yksinlauluja. Warner/Chappel Music Finland Oy. Fennica Gehrman Oy: Helsinki. Painojussit Oy, Kerava.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi tai kuvan/nuottiesimerkin alle lähdeviitteeksi:

Nuottiesimerkki 2. All of Me tahdit 1–3. Sovittanut McCahill, T. (Marks & Simons 1931)

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Marks, G. & Simons, S. 1931: All of Me. Sovittanut McCahill, T. Saatavilla <https://musescore.com/user/27412467/scores/5874236>. Viitattu 3.12.2019.

5.16 Opettajan tai muun asiantuntijan materiaali

Moniste tai muu materiaali:

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi

Korpisen opetusmateriaalin (2011, 1) mukaan kantavat seinät ja laatta -runko sopii hyvin asuinrakennuksiin.

Kantavat seinät ja laatta -runko sopii hyvin asuinrakennuksiin (Korpinen 2011, 1).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Korpinen, A. 2011. Betonirunko. Opetusmateriaali. Pientalon suunnittelu. Savonia-ammattikorkeakoulu.

Luento tai muu suullinen aineisto:

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Rissanen (2019) painotti, että opiskelijan tulee tarkkaan miettiä opinnäytetyönsä tarkoitusta ja tavoitetta, sillä ne määrittävät kaiken muun.

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Rissanen, M-L. 2019. Tutkimuksellisen kehittämisen perusperiaatteet. Luento. Tutkimuksellinen kehittäminen. Savonia-ammattikorkeakoulu 25.10.2019.

Diaesitys (PowerPoint, Keynote, Prezi ym.)

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Karuaho (2024) painotti, että tekstin kielenhuolto ja viimeistely ovat osa jokaista kirjallista tuotosta.

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Karuaho, A. 2024. Raportointi ja lähdemerkinnät. PowerPoint-diat. Menetelmäopinnot ja tutkimusviestintä. Savonia-ammattikorkeakoulu 29.2.2024.

5.17 Opinnäytetyö

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Perkiömäen (2019, 6) mukaan minimalistisesta elämisestä, asumisesta ja kalusteista on jo nyt paljon tietoa.

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Perkiömäki, M. 2019. Monitoimikaluste – kulutuskulttuuria vastavirtaan. Opinnäytetyö. Muotoilun koulutusohjelma, sisustusarkkitehtuuri ja kalustemuotoilu. Savonia-ammattikorkeakoulu.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019091018334>. Viitattu 22.9.2019.

Huomaa: osoitteeksi merkitään julkaisun pysyvä osoite.

5.18 Podcast

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Kun vauva tekee puhealoitteita eli katsoo jonnekin, hänen tulee vastata puheella (Sormunen 2017).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Sormunen, J. 2017. Aivojen kehitys: Kieli kehittyy vuoropuhelussa. Tiedeykkönen Extra. Podcast.

Yle Areena -verkkopalvelu, julkaistu 18.12.2017. <https://areena.yle.fi/audio/1-4313639>. Viitattu 13.4.2021.

5.19 Rakennustieto

5.19.1 Ratu-kortti

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Korjaussuunnitelmiin ja turvallisuusasiakirjan perusteella purkutyön toteuttaja laatii purkusuunnitelman, joka sisältää selvityksen tehtävästä työstä ja turvallisuustoimista (Ratu 82-0384 Tavanomaiset purkutyöt. Vaaralliset aineet – käsittely ja suojaus 2011, 3).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Ratu 82-0384 Tavanomaiset purkutyöt. Vaaralliset aineet – käsittely ja suojaus 2011. Helsinki: Rakennustieto Oy, Rakennustietosäätiö RTS.

Jos käytetään verkkoadainistoa, merkitään näin:

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Korjaussuunnitelmiin ja turvallisuusasiakirjan perusteella purkutyön toteuttaja laatii purkusuunnitelman, joka sisältää selvityksen tehtävästä työstä ja turvallisuustoimista (Ratu 82-0384 Tavanomaiset purkutyöt. Vaaralliset aineet – käsittely ja suojaus 2011, 3).

Näin merkitään lähdelueteloon:

Ratu 82-0384 Tavanomaiset purkutyöt. Vaaralliset aineet – käsitteily ja suojaus 2011. Helsinki: Rakennustieto Oy, Rakennustietosäätiö RTS. <https://rt.rakennustieto.fi/etusivu>. Viitattu 6.2.2020.

5.19.2 RIL

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Rakennuksen homevauriot ja -ongelmat johtuvat aina rakenteiden kostumisesta (RIL 250-2011. Kosteudenhallinta ja homevaurioiden estäminen 2011, 10).

Näin merkitään lähdelueteloon:

RIL 250-2011. Kosteudenhallinta ja homevaurioiden estäminen 2011. Helsinki: Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry.

Jos käytetään verkkokaineistoa, merkitään näin:

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Rakennuksen homevauriot ja -ongelmat johtuvat aina rakenteiden kostumisesta (RIL 250-2011. Kosteudenhallinta ja homevaurioiden estäminen 2011, 10).

Näin merkitään lähdelueteloon:

RIL 250-2011. Kosteudenhallinta ja homevaurioiden estäminen 2011. Helsinki: Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry. <https://rt.rakennustieto.fi/etusivu>. Viitattu 6.2.2020.

5.19.3 RT-kortti

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Korjaustoimien onnistuminen edellyttää, että selvitystyössä kertynyt tieto välittyy eteenpäin (RT 18-11217 Sisäilmasto-ongelman selvittäminen. Tilaajan ohje 2016, 4).

Näin merkitään lähdelueteloon:

RT 18-11217 Sisäilmasto-ongelman selvittäminen. Tilaajan ohje 2016. Helsinki: Rakennustieto Oy, Rakennustietosäätiö RTS.

Jos käytetään verkkokaineistoa, merkitään näin:

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Korjaustoimien onnistuminen edellyttää, että selvitystyössä kertynyt tieto välittyy eteenpäin (RT 18-11217 Sisäilmasto-ongelman selvittäminen. Tilaajan ohje 2016, 4).

Näin merkitään lähdelueteloon:

RT 18-11217 Sisäilmasto-ongelman selvittäminen. Tilaajan ohje 2016. Helsinki: Rakennustieto Oy, Rakennustietosäätiö RTS. <https://rt.rakennustieto.fi/etusivu>. Viitattu 6.2.2020.

5.19.4 RYL

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Hyvän rakennustavan sisältö on määrittelyjästä riippuvainen ja vaihtelee myös paikkakunnan ja ajan-kohdan mukaan (RunkoRYL 2010 Rakennustöiden yleiset laatuvaatimukset. Talonrakennuksen runkotyöt 2010, 16).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

RunkoRYL 2010 Rakennustöiden yleiset laatuvaatimukset. Talonrakennuksen runkotyöt 2010. Helsinki: Rakennustieto Oy, Rakennustietosäätiö RTS.

Jos käytetään verkkokaneistoa, merkitään näin:

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Hyvän rakennustavan sisältö on määrittelyjästä riippuvainen ja vaihtelee myös paikkakunnan ja ajan-kohdan mukaan (RunkoRYL 2010 Rakennustöiden yleiset laatuvaatimukset. Talonrakennuksen runkotyöt 2010, 16).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

RunkoRYL 2010 Rakennustöiden yleiset laatuvaatimukset. Talonrakennuksen runkotyöt 2010. Helsinki: Rakennustieto Oy, Rakennustietosäätiö RTS. <https://rt.rakennustieto.fi/etusivu>. Viitattu 6.2.2020.

5.20 Raportit ja selvitykset

Jos raportissa tai selvityksessä on henkilötekijä tai julkaisija, käytetään niitä. Mikäli henkilötekijä tai julkaisija puuttuu, voidaan merkitä myös julkaisun nimi ensin.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Taipale-Lehto (2016, 20) esittää raportissaan, että tulevaisuudessa kaupan alalla voi olla uusia ammatteja.

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Taipale-Lehto, U. 2016. Vähittäiskaupan osaamistarveraportti. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2016:1. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/vahittäiskaupan-osaamistarveraportti>. Viitattu 22.9.2019.

5.21 Some-kanavan julkaisut (Facebook, Instagram, LinkedIn, TikTok, X ym.)

Facebook-päivitys

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Pankkialalla muun muassa Nordea on tehnyt sitoumuksen ilmastotoimista ja vastuullisesta pankkitoiminnasta (Nordea 2019).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Nordea 2019. We have, as of yesterday, signed on to be committed - - . Facebook-päivitys 23.9.2019. <https://www.facebook.com/Nordea/>. Viitattu 2.10.2019.

Huomaa: Päivityksen ensimmäistä virkettä voi käyttää kokonaan tai katkaistuna varsinkin, jos samana päivänä on useita päivityksiä.

Esim. X-blogipalvelussa (entinen tviitti, Twitter)

Nämä merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Savoniassa lähes 200 työntekijää on ottanut Vilkku-fillarit käyttöön syksyn 2019 aikana (@Savonia-AMK 2019).

Nämä merkitään lähdeluetteloon:

@SavoniaAMK 2019. Tviitti 19.9.2019. Twitter-blogipalvelu. " -- työhyvinvointi tapetilla muun muassa Vilkku-fillareiden kautta." Viitattu 1.10.2019. <https://twitter.com/SavoniaAMK/status/1177519200316735489>. Viitattu 2.10.2019.

5.22 Standardi

Nämä merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Koepala asetetaan tasaiselle alustalle muovikalvon päälle (SFS 3191, 1976, 2).

Nämä merkitään lähdeluetteloon:

SFS 3191. 1976. Tekstiilimiatot. Värien vedenkeston määrittäminen. Helsinki: Suomen Standardisoimisliitto SFS.

5.23 Sähköpostiviesti

Nämä merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Liihteessä näitä lähdeviite-esimerkkejä (Leskinen 2019).

Nämä merkitään lähdeluetteloon:

Leskinen, H. 2024. Lähdemerkintöjä uuteen ont-ohjeeseen. Yksityinen sähköpostiviesti 26.2.2024. Viestin saaja: J. Aromaa-Laamanen.

Huomaa: Joskus voi olla tarpeen mainita viestin lähetäjän ammatti ja yritys.

Leskinen, H. 2019. Viestinnän lehtori. Savonia-ammattikorkeakoulu. Lähdemerkintöjä uuteen ont-ohjeeseen. Yksityinen sähköpostiviesti 2.10.2019. Viestin saaja: J. Aromaa-Laamanen.

5.24 Taideteos, esimerkiksi maalaus

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Holmbergin teoksissa näkyy romantiikan ajalle tyypillisiä kansallisia piirteitä, esimerkiksi maalauskuvassa Ihanteellinen maisema (Holmberg 1860).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Holmberg, W. 1860. Ihanteellinen maisema. Taidekoelmat verkossa. Kansallisgalleria. http://kokokelmat.fng.fi/app?si=http%3A%2F%2Fkansallisgalleria.fi%2Ffasiasana%2FHolmberg%2C_Werner. Viitattu 6.10.2019.

5.25 Tekoälyyn viittaaminen

Tekoälyn kehittäjä. Julkaisuvuosi. Tekoälylle esitetty kysymys tai tehtävä. Käytetty tekoäly ja sen versio, jos on tiedossa. Viittaamisen ajankohta. Saatavuus eli verkkosoite.

ChatGPT 2023. OpenAI. GPT-3.5. Käytetty kielentarkistukseen, syyskuu 2023. <https://chat.openai.com>

Tiedot muodostuvat seuraavasti: Palvelu Vuosi. Yritys. Versio. Miten hyödynnetty, milloin. Verkkosoite

5.26 Tilastokeskus

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Vuonna 2014 ulkomaalaisten suorittamia korkeakoulututkintoja oli Suomen virallisen tilaston (SVT) mukaan 1 517. SVT:n tilastot on koottu vuosittain. (Suomen virallinen tilasto 2015.)

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Suomen virallinen tilasto 2015. Liitetaulukko 6. Ulkomaalaisten suorittamat tutkinnot ammattikorkeakouluissa koulutustyyppin mukaan 2014. Ammattikorkeakoulukoulutus. Julkaistu 16.4.2015. Helsinki: Tilastokeskus http://www.stat.fi/til/akop/2014/akop_2014_2015-04-16_tau_006_fi.html. Viitattu 3.2.2020.

5.27 Videot ja nauhoitteet (audiovisuaaliset)

Yrityksen/organisaation video omalla kanavalla YouTubessa:

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

OmaVerossa voit esimerkiksi hakea verokortin (Verohallinto 2018).

Näin merkitään lähdeluetteloon:

Verohallinto 2018. Mikä ihmeen OmaVero? Video. YouTube-videopalvelu, julkaistu 8.11.2018. <https://www.youtube.com/watch?v=zaG3SgxydC0>. Viitattu 2.10.2019.

Näin merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Väkivalta on lisääntynyt viime vuosina (Tervyden ja hyvinvoinnin laitos 2022).

Nämä merkitään lähdeluettoon:

Tervyden ja hyvinvoinnin laitos 2022. Väkivaltatutkimus läpi tieteiden kentän -hybridiseminaari. Seminaarit ja koulutukset. Webinaaritallenne. YouTube-videopalvelu. https://www.youtube.com/playlist?list=PLVpfzFDc4BUBQOOdrtRsJQd_XdoD1_xi. Viitattu 18.11.2023.

Nämä merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Anna Puu ei kuvaa päättynytä rakkaussuhdetta lopullisena menetyksenä, vaan uskoo, että uusi rakkaussuhde kyllä tulee: "Rakkaus, ehkä vielä toinenkin, hän saapuu, vaikka yksi lähtikin." (Anna Puu 2009.)

Nämä merkitään lähdeluettoon:

Anna Puu 2009. Kaunis päivä. Video. YouTube-videopalvelu, julkaistu 24.11.2009. <https://www.youtube.com/watch?v=GXnwHTXnMEs>. Viitattu 6.10.2019.

Nämä merkitään tekstiin lähdeviitteeksi:

Lisä- ja väistötilojen tarve on noin 48 000–60 000 m² (Hilden 2019).

Nämä merkitään lähdeluettoon:

Hilden, S. 2019. Katsaus tuleviin hankkeisiin. 2020 lisä- ja väistötilat. Video. Kunta.tv, julkaistu 28.10.2019. <https://www.kunta.tv/katsaus-tuleviin-hankkeisiin/>. Viitattu 12.2.2021.

LÄHTEET

- Merkitse tieto tekoälyn hyödyntämisestä opinnäytetyössäsi **ennen varsinaista** lähdeluetelloa, mutta ei sen osana. Esimerkki, työssä on käytetty seuraavasti tekoälyä:
- ChatGPT 2023. OpenAI. GPT-3.5. Käytetty kielentarkistukseen, syyskuu 2023. <https://chat.openai.com>
- Al-Zyoud, M.F. 2018. Social media marketing, functional branding strategy and intentional branding. *Problems and Perspectives in Management* 16 (3), 102–116.
[http://dx.doi.org/10.21511/ppm.16\(3\).2018.09](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.16(3).2018.09). Viitattu 2.10.2019.
- Anna Puu 2009. Kaunis päivä. Video. Youtube-videopalvelu, julkaistu 24.11.2009. <https://www.youtube.com/watch?v=GXnwHTXnMEs>. Viitattu 6.10.2019.
- Arrigo, E. 2018. Social media marketing in luxury brands: A systematic literature review and implications for management research. *Management research review* 41, 657–679.
<https://doi.org/10.1108/MRR-04-2017-0134V>. Viitattu 2.10.2019.
- Direktiivi 2011/83/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kuluttajan oikeuksista. Euroopan unionin virallinen lehti 22.11.2011. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CE-Lex:32011L0083>. Viitattu 29.9.2019.
- EN1991-1-1: Eurocode 1: Rakenteiden kuormat. Osa 1-1: Yleiset kuormat. Tilavuus painot, oma paino ja rakennusten hyötykuormat 2002. Helsinki: Suomen Standardoimislaitto. Viitattu 18.8.2019
<http://www.eurocodes.fi/1991/1991-1-1/Contents1991-1-1.html>. Viitattu 18.8.2019.
- Eriksen, L. & Thorstensen, D. 2004. Autotallit. Helsinki: Helmi Kustannus.
- Eteisvärinä. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkärisseura Duodecimin ja Kardiologisen Seuran asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkärisseura Duodecim, 2017 (viitattu 5.10.2019).
<https://www.kaypahoito.fi/hoi50056>.
- Hautamäki, A., Lehtonen, T., Sihvola, J., Tuomi, I., Vaaranen, H. & Veijola, S. 2005. Yhteisöllisyuden paluu. Helsinki: Gaudeamus.
- Heinonen, O-P. 2019. Muotoillaan kaikille sopiva koulu. Opetushallituksen blogi. 31.5.2019.
<https://www.oph.fi/fi/blogi/muotoillaan-kaikille-sopiva-koulu>. Viitattu 22.9.2019.
- Hirsväri, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2018. Tutki ja kirjoita. 22. painos. Helsinki: Tammi.
- Hoffré, M. & Laulainen, S. 2019. *Destructive Leadership as a Wicked Problem in Health Care: Can We Blame the Leader Only?* Teoksessa Thomas, W., Hujala, A., Laulainen, S. & McMurray, R. (toim.) *The management of wicked problems in health and social care*. New York, NY: Routledge, 91–102.
- Holmberg, W. 1860. Ihanteellinen maisema. Taidekoekoelmat verkossa. Kansallisgalleria. http://kokoelmat.fng.fi/app?si=http%3A%2F%2Fkansallisgalleria.fi%2Ffasiasana%2FHolmberg%2C_Werner. Viitattu 6.10.2019.
- Honka n.d. Luonnon materiaalit. Valokuva. <https://www.honka.fi/fi/honka-frame-puutalot/luonnonmateriaalit/>. Viitattu 20.11.2023.
- Ijäs, J. 2019. Lehtori. Savonia-ammattikorkeakoulu. Haastattelu 4.12.2019.
- Jormalainen, P. 1993. Korjausrakennustyöt. Helsinki: Rakennusalan Kustantajat RAK.
- Karuaho, A. 2024. Raportointi ja lähdemerkinnät. PowerPoint-diat. Menetelmäopinnot ja tutki-musiiviestintä. Savonia-ammattikorkeakoulu 29.2.2024.

Kehitysvammaliitto 2017. Itsemääräämisoikeus. Verkkopalvelu kehitysvammaisuudesta. Päivitetty 9.8.2017. <http://verneri.net/yleis/itsemaaraamisoikeus>. Viitattu 5.10.2019.

Kissa. Kuva: Papunetin kuvapankki, papunet.net, E. Vanninen. <https://kuvapankki.papunet.net/haku/kissa>. Viitattu 5.10.2019.

Kuopion alueellinen rakennusvalvonta, Pohjois-Savon pelastuslaitos ja Kuopion kaupunki 2017. Pientalo-ohje 2017. <https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7534958/Pientalo-ohje.pdf/3474156a-e33f-4b58-ab95-a4a6688dade7>. Viitattu 21.8.2019.

Laamanen, A. 2015. Yksityiskohta Rooman Colosseumista. Valokuva, kuvauspäivä tuntematon. Kuopio: A. Laamasen kokoelmat.

Lauantai-illan huumaa 1977. Elokuva. Ohjaus Badham, J. Paramount Pictures.

Lehtonen, T. & Reiman, N. 2019. Kotoutumiskoulutus muuttaa muotoaan: akateemisia taitoja rakentamassa. Kieli, koulutus ja yhteiskunta -verkkolehti 11.9.2019. <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2019/kotoutumiskoulutus-muuttaa-muotoaan-akateemisia-taitoja-rakentamassa>. Viitattu 22.9.2019.

Leskinen, H. 2024. Lähdemerkintöjä uuteen ont-ohjeeseen. Yksityinen sähköpostiviesti 26.2.2024. Viestin saaja: J. Aromaa-Laamanen.

Likitalo, H. & Mäkelä, P. 2012. Opinnäyteprosessikysely. Liiketalouden yksikkö. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu.

Linden, J. 2019. Koulutusvastuupäällikkö. Savonia-ammattikorkeakoulu. Haastattelu 4.12.2019.

Lyyra, M. 2013. Nuoret viljelijät – katoava luonnonvara? Meijän luvalla. Savonia AMK-agrologiopisikelijoiden kurssijulkaisu 2013. <http://www.joomag.com/magazine/meijn-luvalla-2013/0963571001387201186?page=3>. Viitattu 2.8.2014.

Lääkevalmisteiden pakkausselosteet: hakusana Para-tabs tabletti, kalvopäällysteinen 1g. 2018. Verkkopalvelu. Päivitetty 5.7.2019. Lääkeinfo.fi, Lääketietokeskus. [https://laakeinfo.fi/Medicine.aspx?m=2768&d=3132174&i=ORION+PHARMA_PARA-TABS_PARA-TABS+tabletti%2C+kalvop%C3%A4%C3%A4llysteinen+1+g+\(itsehoito\)](https://laakeinfo.fi/Medicine.aspx?m=2768&d=3132174&i=ORION+PHARMA_PARA-TABS_PARA-TABS+tabletti%2C+kalvop%C3%A4%C3%A4llysteinen+1+g+(itsehoito)). Viitattu 22.9.2019.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 1999/132. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>. Viitattu 19.8.2019.

Maanmittauslaitos. Karttapaikka. Verkkopalvelu. <https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/>. Viitattu 6.10.2019.

Marks, G. & Simons, S. 1931: All of Me. Sovittanut McCahill, T. <https://musescore.com/user/27412467/scores/5874236>. Viitattu 3.12.2019.

Melotti, M. 2018. Florence: Tourism, Heritage and Consumption. Teoksessa Kozak, M. & Kozak, N. (toim.) Tourist behavior. An experiential perspective. Cham: Springer, 97–109. <https://www.dawsonera.com/readonline/9783319785530>. Viitattu 2.10.2019.

Nordea 2019. We have, as of yesterday, signed on to be committed --. Facebook-päivitys 23.9.2019. <https://www.facebook.com/Nordea/>. Viitattu 2.10.2019.

Omat videot oppimisessa 2019. DigiAvain (verkkokurssi). Savonia yleinen. Moodle-oppimisympäristö. Savonia-ammattikorkeakoulu. <https://moodle.savonia.fi/course/view.php?id=5920#section-11>. Viitattu 6.10.2019.

Perkiömäki, M. 2019. Monitoimikaluste – kulutuskulttuuria vastavirtaan. Opinnäytettyö. Muotoilun koulutusohjelma, sisustusarkkitehtuuri ja kalustemuotoilu. Savonia-ammattikorkeakoulu. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019091018334>. Viitattu 22.9.2019.

Pientalo-ohje 2017. Kuopion alueellinen rakennusvalvonta, Pohjois-Savon pelastuslaitos ja Kuopion kaupunki. <https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7534958/Pientalo-ohje.pdf/3474156a-e33f-4b58-ab95-a4a6688dade7>. Viitattu 21.8.2019.

Pohjoissavolainen ruokakulttuuri kurkottaa Eurooppaan 2019. Savon Sanomat 18.8.2019, Uutiset, A 7.

Ponsse n.d. Harvesterit. Verkkojulkaisu. <https://www.ponsse.com/fi/tuotteet/harvesterit#/>. Viitattu 22.9.2019.

Rissanen, M-L. 2019. Tutkimuksellisen kehittämisen perusperiaatteet. Luento. Tutkimuksellinen kehittäminen. Savonia-ammattikorkeakoulu 25.10.2019.

Saukkonen, P. 2008. Markkinavoimat. Suomen poliittinen järjestelmä. Verkkokirja. Yleisen valtio-opin laitos. Helsingin yliopisto. <https://blogs.helsinki.fi/vol-spj/>. Viitattu 29.9.2019.

@SavoniaAMK 2019. Tviitti 19.9.2019. Twitter-blogipalvelu. ” – – työhyvinvointi tapetilla muun muassa Vilkku-fillareiden kautta.” Viitattu 1.10.2019. <https://twitter.com/SavoniaAMK/status/1177519200316735489>. Viitattu 2.10.2019.

Sipilä, J. 2017. Suomen luonnon kukkia. Selkokirja. Papunet-verkkopalvelu. Kehitysvammaliitto. <https://papuri.papunet.net/lue/1192/cd96e631829c6d31be748a63bb01f184/#>. Viitattu 29.9.2019.

Sirkunnen, E. 2009. Aidattu vai avoin verkko? Oma-ehtoisen toiminnan muodot ja rajat sosiaalisen median tiloissa. Teoksessa Ridell, S., Kymäläinen, P. & Nyssönen, T. (toim.) Julkisen tilan poetiikka ja politiikkaa. Tieteidenvälistä otteita vallasta kaupunki-, media- ja virtuaalitiloissa. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy, 350–361.

Suomen Betoniyhdistys ry 2018. BY 201 Betoniteknikan oppikirja 2018. 7. painos. Helsinki: BY-Koulutus Oy.

Suomen virallinen tilasto 2015. Liitetaulukko 6. Ulkomaalaisten suorittamat tutkinnot ammattikorkeakouluissa koulutustyyppin mukaan 2014. Ammattikorkeakoulukoulutus. Julkaistu 16.4.2015. Helsinki: Tilastokeskus http://www.stat.fi/til/akop/2014/akop_2014_2015-04-16_tau_006_fi.html. Viitattu 3.2.2020.

Taipale-Lehto, U. 2016. Vähittäiskaupan osaamistarveraportti. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2016:1. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/vahittäiskaupan-osaamistarveraportti>. Viitattu 22.9.2019.

Takala, M. 2006a. Lukemaan opettaminen. Teoksessa Takala, M. & Kontu, E. (toim.) Lukivaikeudesta lukitaitoon. Helsinki: Yliopistopaino, 13–36.

Takala, M. 2006b. Mitä on dysleksia? Teoksessa Takala, M. & Kontu, E. (toim.) Lukivaikeudesta lukitaitoon. Helsinki: Yliopistopaino, 65–85.

Tervyden ja hyvinvoinnin laitos 2022. Väkivaltatutkimus läpi tieteiden kentän -hybridiseminaari. Seminaarit ja koulutukset. Webinaaritallenne. Youtube-videopalvelu. https://www.youtube.com/playlist?list=PLVpfzFDc4BUBQOOdrRsJQd_XdoD1_xi. Viitattu 18.11.2023.

Tulouisela, M. (toim.) 2004. Melartin, E.: Leivo, Op. 138 n:o 2. kokoelmanoksessa Laulutunti - suomalaisia yksinlauluja. Warner/Chappel Music Finland Oy. Fennica Gehrman Oy: Helsinki. Painojussit Oy, Kerava.

Uponor 2019. Harmaavesisuodattimet mökille ja omakotitaloon. Esite. <https://www.uponor.fi/tuotejärjestelmat/jatevesijärjestelmat/harmaavesisuodattimet>. Viitattu 29.9.2019.

Wahlroos, H. 2017. Nautojen väritysten kuviot ovat yksilöllisiä kuten sormenjäljet. Valokuva 8.6.2017. Iisalmi: Savonia-ammattikorkeakoulu.

Verohallinto 2018. Mikä ihmeen OmaVero? Video. YouTube-videopalvelu, julkaistu 8.11.2018. <https://www.youtube.com/watch?v=zaG3SgxydC0>. Viitattu 2.10.2019.

Virtanen, J. 2019. Suomalainen kolhii päättää kompastellessaan kotona. Päävammat: Aivoja vahingoittavissa turmissa mukana usein alkoholi. Savon Sanomat 18.8.2019, Uutiset, A 20.

Väylävirasto 2019. Hailuodon kiinteä yhteys. Verkkojulkaisu. Päivitetty 29.8.2019. <https://vayla.fi/hailuoto#.XYdnOlV45s>. Viitattu 22.9.2019.

LIITE 1: CREATIVE COMMONS -LISENSSIT – KUVAN KÄYTTÖOIKEUDET

Kuvan käyttöoikeudet voidaan varmistaa asettamalla kuvahakuun hakukriteerit, jotka mahdollistavat kuvan käytön ja muokkauksen. Lähteestä otettua kuva voi muokata, mutta täytyy varmistaa tekijän-oikeuksista, saako näin tehdä. Esimerkiksi kuvan rajaaminen tai merkintöjen tekeminen kuvan on muokkaamista. Jos valmiiseen karttaan rajaa jonkin alueen, on se muokkaamista.

Kuvan käyttöoikeudet voidaan tarkistaa seuraavalla tavalla: Jos haet kuvaaa Googlen Kuvahaku-työkalulla, käytä tämän jälkeen Tools / Hakutyökalut ja valitse sieltä Usage Rights / Käyttöoikeudet. Valitse jokin seuraavista vaihtoehtoista: Johdannaisteos tarkoittaa, että olet muokannut kuvaa.

Nimeä (BY) Teosta saa kopioida, levittää, näyttää ja esittää julkisesti ja siitä saa luoda johdannaisteoksia, kunhan tekijän tai oikeudenomistajan nimi mainitaan asianmukaisesti.

Epäkaupallinen (NC) Teosta saa kopioida, levittää, näyttää ja esittää julkisesti ja siitä saa luoda johdannaisteoksia vain, kun niitä ei käytetä kaupallisiin tarkoituksiin.

Ei muutoksia (ND) Teosta saa kopioida, levittää, näyttää ja esittää julkisesti, mutta siitä ei saa luoda johdannaisteoksia.

Tarttuva eli Jaa Samoin (SA) Johdannaisteoksia saa levittää vain samalla lisenssillä kuin alkuperäistä teosta.

CC-lisenssien ilmoittaminen yhdistelminä

Päälisenssit kirjoitetaan siten, että ensimmäisenä on kirjainyhdistelmä CC. Tätä seuraa välilyönti ja väliviivoilla eroteltu luettelo lisenssiehtojen lyhenteistä. Ehdoista ensimmäinen on aina BY, jonka jälkeen tulee mahdollinen NC ja jota seuraa mahdollinen kolmas ehto.

Ehtoja yhdistelemällä saadut päälisenssit ovat:

- Nimeä (CC BY)
- Nimeä-Tarttuva (CC BY-SA)
- Nimeä-Ei muutoksia (CC BY-ND)
- Nimeä-Epäkaupallinen (CC BY-NC)
- Nimeä-Epäkaupallinen-Tarttuva (CC BY-NC-SA)
- Nimeä-Ei muutoksia-Epäkaupallinen (CC BY-NC-ND)

Lisäksi on erityinen CC0-lisenssi, jolla tekijä voi luopua kaikista oikeuksistaan teokseen siinä määrin kuin se on lainsäädännön puitteissa mahdollista. Suomessa tekijä ei voi luopua moraalista oikeuksistaan, joten tekijän/kuvan ottajan nimi tulee aina mainita.

Esimerkki: Kuva 1. Yksityiskohta Rooman Colosseumista (Laamanen 2015, CC BY-SA)

Kuvaaa saa muokata ja jakaa, mutta alkuperäistekijä on mainittava. Muokattua kuvaaa saa jakaa vain samalla lisenssillä kuin alkuperäinen kuva on jaettu.

LIITE 2: LASKUJEN KAAVAMODUULIN KOPIOINTI JA KAAVOJEN VIITTEET

Kopioi alla oleva kaava ohjeiden mukaan omaan käyttöösi.

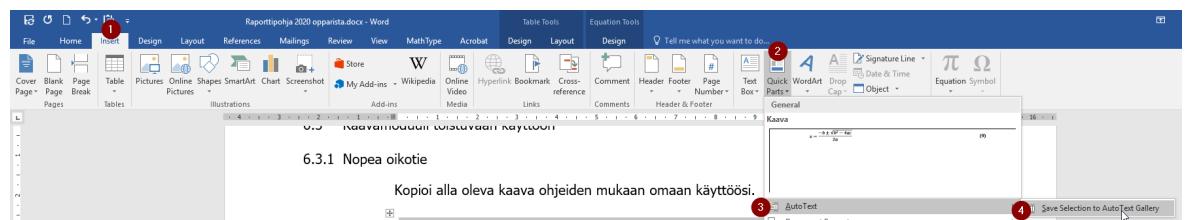
$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a} \quad (4)$$

Kopioi aluksi kaava taulukkona siten, että viet kurSORin kaavan päälle ja teet valinnat vasempaan yläkulmaan tulevasta taulukon hallintaruudusta klikkaamalla:

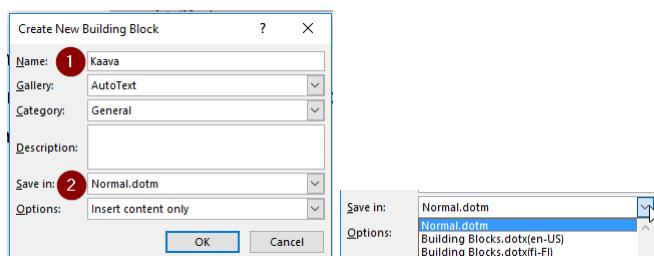

Taulukon väri muuttuu valinnan merkiksi:

Kopio taulukko painamalla Ctrl-c. Hiiren kakkospainikkeella toimintovalikosta avautuva kopiointi ei jostain syystä toimi tässä tapauksessa oikein, eli paina Ctrl-c. Avaa sen jälkeen Insert-välilehdeltä Quick Parts –valikko ja valitse sieltä rivin Auto Text kautta valinta Save Selection to Auto Text Gallery

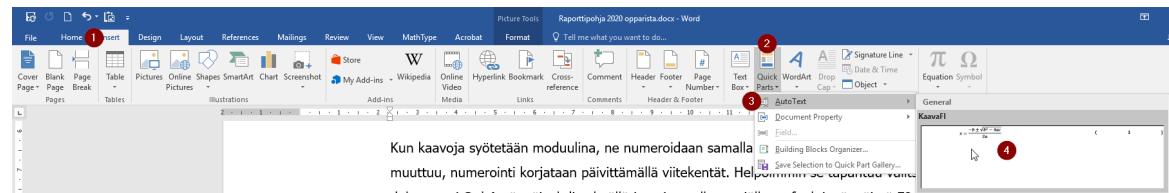

Jos tuo viimeinen valinta ei onnistuu ja rivi on harmaa, et ole vielä kopioinut kaavataulukoa leikepöydälle. Kun valinta onnistuu, avautuu ikkuna, johon kirjoitetaan elementin nimi ja paikka, mihin se talletetaan. Esimerkiksi näin:

Tuo Save in –valinta määrittää sen, minne elementti tallennetaan. Tarjolla on muutama vaihtoehto: Building Blocks vaihtoehdot liittynevät siihen, käytetäänkö englannin- vai suomenkielistä ohjelmaversiota ja Normal.dotm puolestaan on oletusarvoinen dokumenttipohja, johon lähes kaikki dokumentit pohjautuvat. Tallennuksen voi tehdä yhteen tai kaikkiin noista. Jos tallennuksen tekee useampaan paikkaan, kaavamoduuli näkyy sijoituksen valintalistalla useampana kopiona. Haittaa siitä ei ole.

Jatkossa kaava viitteinneen saadaan käyttöön Quick Partsin alta Auto Text -rivin kautta:

Kun kaavoja syötetään moduulina, ne numeroidaan samalla automaattisesti. Jos kaavojen järjestyksessä muuttuu, numerointi korjataan tarvittaessa päivittämällä viitekentät. Helpoimmin se tapahtuu valitsemalla koko dokumentti Ctrl-A näppäinyhdistelmällä ja painamalla sen jälkeen funktionäppäintä F9. Samalla tosin päivittyvät kaikki automaattisesti numeroidun luettelot ja viitteet, kuten sisällysluettelo, kuvanumeroinnit jne.

Alla on valmiin moduulin avulla syötetty kolmen kaavan kokonaisuus, johon viitenumero syntyvä automaattisesti:

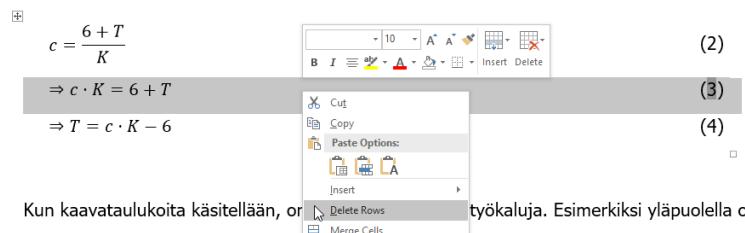
$$c = \frac{6 + T}{K} \quad (5)$$

$$\Rightarrow c \cdot K = 6 + T \quad (6)$$

$$\Rightarrow T = c \cdot K - 6 \quad (7)$$

Kaavataulukon muokkaus ja poistaminen

Kun kaavataulukoita käsitellään, on käytettävä taulukkotyökaluja. Esimerkiksi yläpuolella olevan kaavojen ryhmä on itse asiassa 3-rivinen taulukko. Jos keskimmäisen rivin haluaa poistaa, se on valittava kokonaisuudessaan ja hiiren kakkospainikkeen takaa löytyy Delete row:

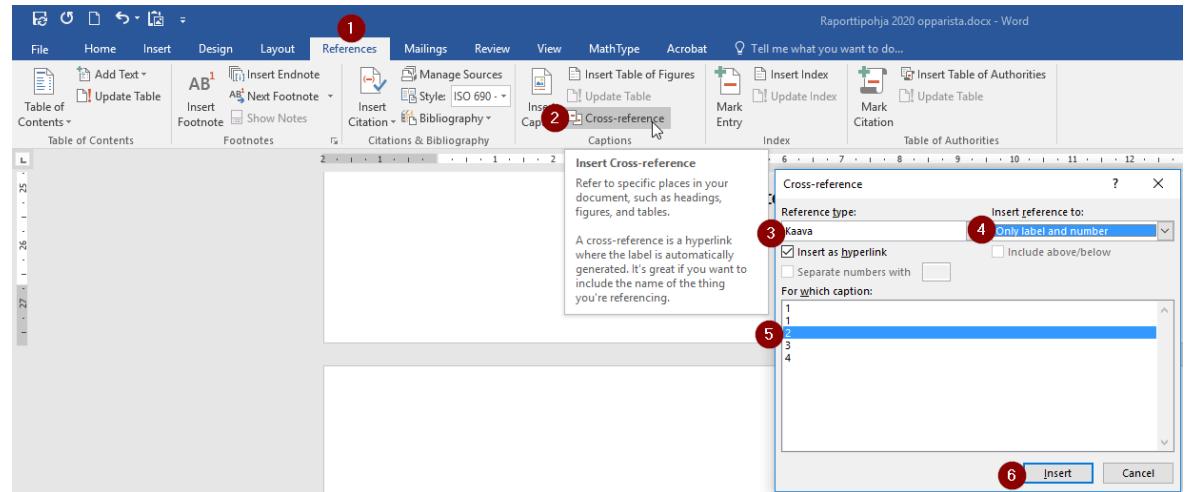
Jos rivin valitsee ja painaa Delete-näppäintä, kaava kyllä häviää, mutta taulukon rivi jää tyhjänä jäljelle.

Kaavojen lisäämiseen tuonne väliin käytetään Insert-toimintoa, joka löytyy samasta hiiren kakkospainikkeen valikosta kuin Delete row.

Yksittäinen kaava poistetaan joko niin, että valitaan taulukon lisäksi tyhjä tekstirivi ja painetaan Delete-näppäintä tai valitaan koko kaavataulukko ja käytetään hiiren kakkospainikkeen valikosta Delete Table -komentoa. Jos pelkän kaavan yrittää poistaa Delete-näppäimellä, teksti häviää, mutta taulukkorunko jää jäljelle. Tyhjä runko tulee aiheuttamaan ongelmia jossain vaiheessa tekstiä muokatessa.

Kaavaan viittaaminen ja viitenumerojen manuaalinen päivitys

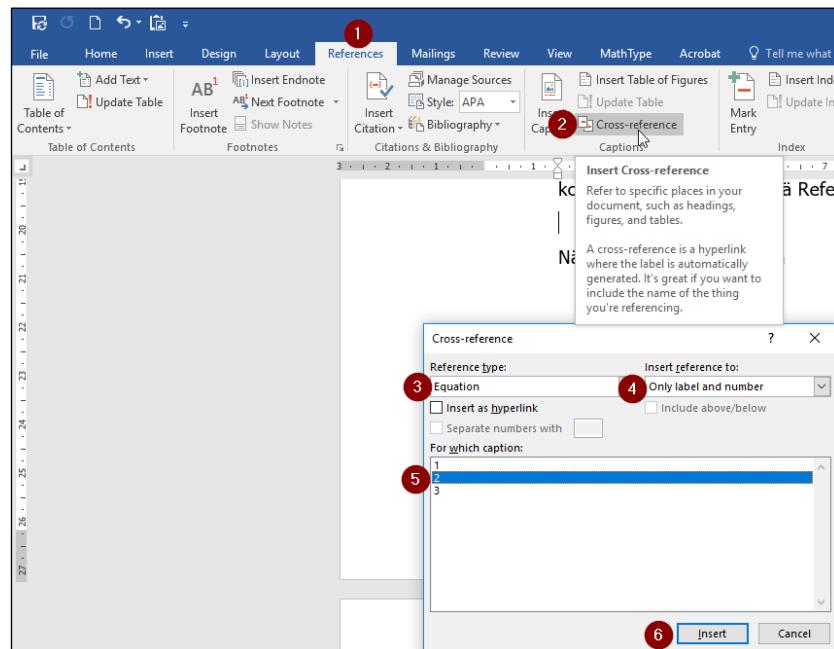
Kun tekstissä halutaan viitata tiettyyn kaavaan, se tapahtuu ristiviitteellä (cross-reference). Esimerkiksi edellisessä kappaleessa luotuun kaavaan luodaan viite komentonauhan välilehdeltä References löytyvällä komennolla Cross-reference:

Näin saadaan viite kaavaan 3. Viite päivittyy, kun kaavojen numeroointi kaavoja lisättäessä tai poistettaessa muuttuu. Päivitys ei aina tapahdu automaattisesti. Silloin sen voi tehdä valitsemalla koko dokumentti Ctrl-A näppäinoinkotielä ja painamalla sen jälkeen funktionäppäintä F9. Kaikki muutkin automaattiset numeroinnit ja viittaukset niihin sekä luettelot päivittyvät samalla.

KAAVAAN VIITTAAMINEN

Kun tekstissä halutaan viitata tiettyyn kaavaan, se tapahtuu ristiviitteellä (cross reference). Esimerkiksi edellisessä kappaleessa luotuun kaavaan luodaan viite komentonauhan välilehdeltä References löytyvällä komennolla Cross-reference:

Näin saadaan viite kaavaan 3**Error! Reference source not found.**.. Viite päivitetty, jos kaavojen numeroointi kaavoja lisättäessä tai poistettaessa muuttuu. Päivitys ei aina tapahdu automaattisesti. Silloin päivityksen voi tehdä valitsemalla koko dokumentti Ctrl-A näppäinoikotella ja painamalla sen jälkeen funktionäppäintä F9. Kaikki muutkin automaattiset numeroinnit ja luettelot päivittyvät samalla.

LIITE 3: LÄHDEMERKINNÄT HYÖDYNTÄEN MS WORDIN LAINAUKSET JA LÄHDELUETTELO -TOIMINTATOA

Jos haluat automatisoida lähteiden hallintaa, voit käyttää lähteiden hallintaa. Valitse tyyliksi Harvard.

Lähteiden hallinnassa etene seuraavasti

- kirjoita teksti ja vie kohdistin siihen kohtaan, mihin lähdeviittaus tulee
- merkitse lähteen tiedot: Viittaukset-välilehti – Lisää lainaus – Lisää uusi lähde
- määritä lisättävä tiedot lähteen tyypin mukaan (esimerkit 1 ja 2)
- lisää lähdeluettelo
- muokkaa lähdetietoja (esimerkki 3)
- päivitä lähdeluettelo.

Huom! Sivunumero ei tule automaattisesti näkyville. Poista myös tekijän nimen ja vuosiluvun välissä oleva pilkku ja **päivitä lähdemerkintä Savonian raportointiohjeen mukaiseksi** (katso myös Luku 3 alalukuineen!).

ESIMERKKEJÄ

Esimerkki 1: Verkkosivu lähteenä

Opinnäytetyö on henkilökohtainen osaamisen näyttö. Tavoitteena on osoittaa perehtyneisyys ammattialaan ja tieteelliseen raportointikäytäntöön (Savonia-ammattikorkeakoulu 2020).

Lähteen tiedot merkitään Viittaukset – Lisää lainaus - Lisää uusi lähde (huomaa piste kuukauden jälkeen)

Luo lähde

Lähteen tyyppi	Sivusto	Kieliksi	Oletus
Lähdeluettelon kentät: Harvard - Anglia			
★ Tekijä	Savonia-ammattikorkeakoulu	Muokkaa	
☐ Yritys: Tekijä			
★ Sivuston nimi	Mikä opinnäytetyö?		
Sivuston nimi			
Toimittaja		Muokkaa	
Tuottajan nimi		Muokkaa	
Tuotantoyritys			
★ Vuosi	2023		
Kuukausi			
Päivä			
★ Viittaamisen vuosi	2023		
Media			
DOI			
☒ Näytä kaikki lähdeluettelon kentät		★ Suositeltu kenttä	
Tunnisteen nimi		OK	
Sav23		Peruuta	

Esimerkki 2: Artikkeli kirjassa tai verkkokirjassa

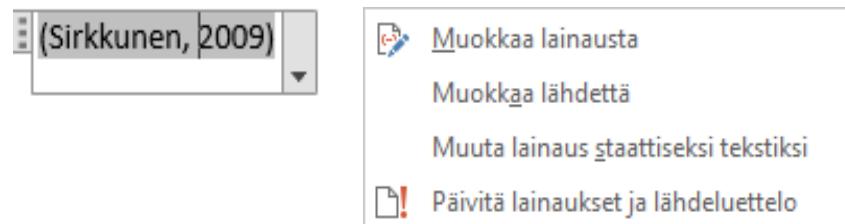
Osa työyhteisön jäsenistä saattoi hyötyä tilanteissa tai tavoitella niissä omaa etuaan (Hoffrén & Lau lainen 2019, 95).

Lähteen tyyppi	Kirjan osa	Kieli:	Oletus
Lähdeluettelon kentät: Harvard - Anglia			
Tekijä	Hoffrén, Minna; Laulainen, Sanna	<input type="button" value="Muokkaa"/>	
☐ Yritys: Tekijä			
Nimike	Destructive Leadership as a Wicked Problem in Health Care: Can We Blame the Leader Only?		
Kirjan nimike	The Management of Wicked Problems in Health and Social Care		
Vuosi	2019		
Sivut	91-102		
Kaupunki	New York, NY		
Julkaisija	Routledge		
Toimittaja	Thomas, Will; Hujala, Anneli; Laulainen, Sanna; McMurray, Robert	<input type="button" value="Muokkaa"/>	
☐ Näytä kaikki lähdeluettelon kentät			
Tunnisteen nimi		<input type="button" value="OK"/> <input type="button" value="Peruuta"/>	
Hof19			

Toiminta vakiintuu vähitellen lajityypeiksi (Sirkkunen 2009, 352).

Lähteen tyyppi	Konferenssijulkaisut	Kieli:	Oletus
Lähdeluettelon kentät: Harvard - Anglia			
* Tekijä	Sirkkunen, Esa	<input type="button" value="Muokkaa"/>	
☐ Yritys: Tekijä			
* Nimike	Aidattu vai avoin verkko? Omaehtoisen toiminnan muodot ja rajat sosiaalisen median tiloissa		
Toimittaja	Ridell, Seija; Kymäläinen, Päivi; nyssönen, Timo	<input type="button" value="Muokkaa"/>	
Sivut	350-361		
* Vuosi	2009		
Konferenssijulkaisun nimi			
* Kaupunki	Tampere		
* Julkaisija	Tampereen Yliopistopaino Oy		
Vuosikerta			

Esimerkki 3: Lähdeviittauksen muokkaaminen tekstissä

HUOM! Sivunumero ei tule automaattisesti näkyville. Kun haluat sen lähdeviittaukseen, lisää se muokkaamalla lähdeviitettä, joka avautuu kentäksi hiirellä napsauttamalla. Valitse listasta 'Muuta

lainaus staattiseksi tekstiksi'. Nyt voit tehdä tarvittavat muokkaukset, kuten poistaa tekijän nimen ja vuosiluvun välissä olevan pilkun tai lisätä sivunumeron tai muokata lainausta.

Esimerkki 4: Lähdeviittaus kuvaan

Kun halutaan, että lähdeviite näkyy kuvan otsikossa seuraavasti:

Kuva 2. Nautojen kuvioiden väritykset ovat yksilöllisiä kuten sormenjäljet ihmisellä (Wahlroos 2017).

Lähteiden tiedot ovat:

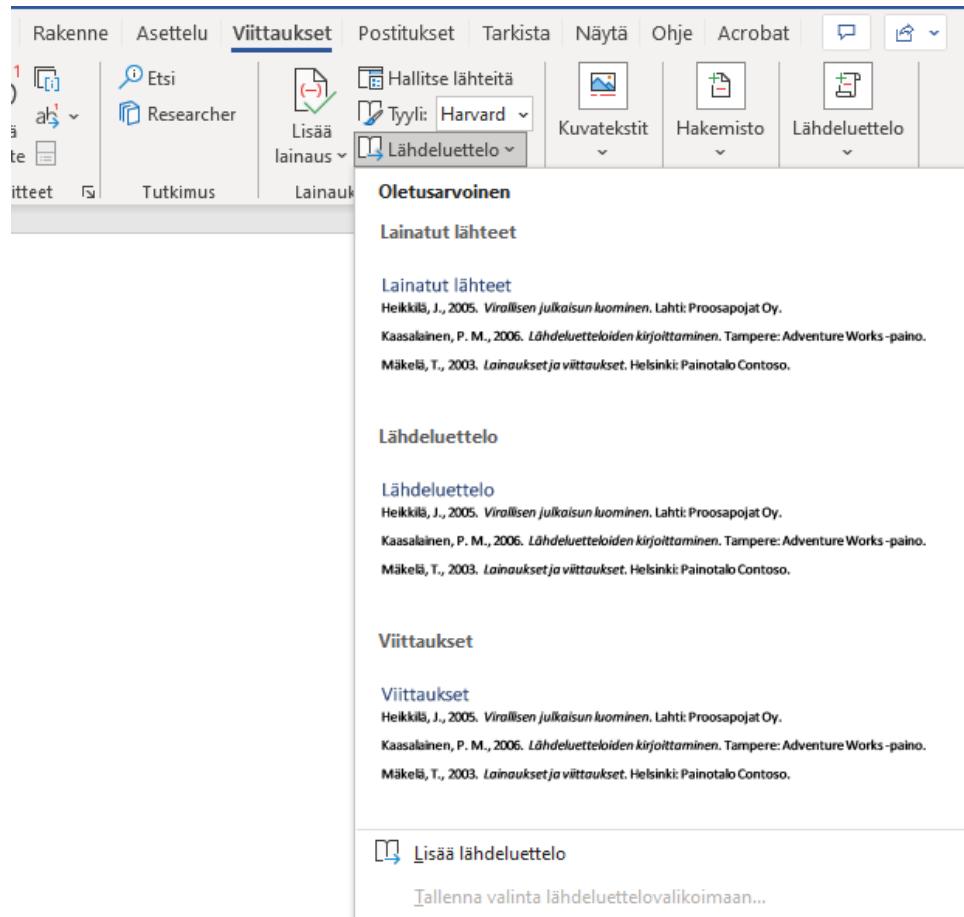
Wahlroos, H. 2017. Valokuva 8.6.2017. Nautojen värityksen kuviot ovat yksilöllisiä kuten sormenjäljet. Savonia ammattikorkeakoulu, Iisalmi.

Lähdemerkinnät tehdään seuraavasti (**huomaa pisteet päivän ja kuukauden lopussa**):

Lähteiden tyyppi	Kuvat	Kieli:	Oletus
Lähdeluetteloon kentät: Harvard - Anglia			
★ Taiteilija	Wahlroos, Heli	Muokkaa	
★ Nimike	Valokuva 8.6.2017		
★ Laitos	Savonia-ammattikorkeakoulu		
Julkaisun nimi	Nautojen värityksen kuviot ovat yksilöllisiä kuten sormenjäljet		
Kaupunki	Iisalmi		
Osavaltio/provinssi			
Maa/alue			
Julkaisija			
★ Vuosi	2017		
Sivut			
Lyhyt nimi			
☒ Näytä kaikki lähdeluetteloon kentät ☐ Suositeltu kenttä Tunniste nimi: <input type="text" value="Wah17"/> Esimerkki: Lähdeluettelot			
		OK	Peruuta

LÄHDELUETTELON LISÄÄMINEN

Lähdeluettelo lisätään Viittaukset – Tyylit: Harvard – Lähdeluettelo –**Lisää lähdeluettelo** (älä valitse valmista mallia)

Esimerkeissä käytetyt lähteet näkyvät lähdeluettelossa seuraavasti:

Hoffréen, M. & Laulainen, S., 2019. Destructive Leadership as a Wicked Problem in Health Care: Can We Blame the Leader Only?. Teoksessa W. Thomas, A. Hujala, S. Laulainen & R. McMurray, toim. *The Management of Wicked Problems in Health and Social Care*. New York, NY: Routledge, pp. 91-102.

Savonia-ammattikorkeakoulu, 2023. *Mikä opinnäytettyö?*. [Online]

Available at: <https://amksavonia.sharepoint.com/sites/reppu-opinnaytetyo/SitePages/Mik%C3%A4-%C3%On-opinn%C3%A4ytety%C3%B6.aspx>
[Haettu 10.11.2023].

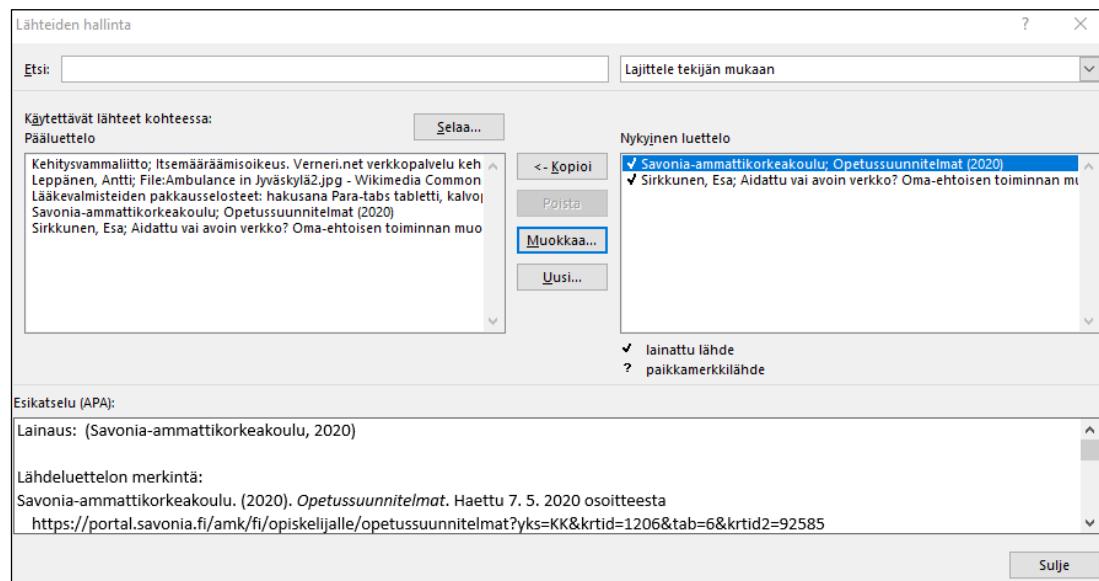
Sirkunen, E., 2009. *Aidattu vai avoin verkko? Omaehtoisen toiminnan muodot ja rajat sosiaalisen median tiloissa*. Tampere, Tampereen Yliopistopaino Oy, pp. 350-361.

HUOM! Lähdeluettelon ulkoasua on vielä muokattava Savonian raportointipohjan mukaiseksi.
Tarkista sisennys ja sisennä kuten muukin teksti joko näppäimistöä käyttämällä (SHIFT + CTRL + T ja sisennä sitten CTRL + M) tai valitsemalla Aloitus-välilehden Kappale ja siellä oikean alanurkan nuoli, josta pääset asettamaan kappaleen sisennyksen arvoksi 2,3 cm.

Tee myös tarvittavat kieliasumuutokset kuten poista kursivoinnit, muokkaa sivunumeroinnin 'pp'-muoto ja poista päivämäärän ylimääräiset välilyönnit. Voit tavaruttaa pitkän verkko-osoitteenv napsauttamalla CTRL + tavarviiva sopivassa kohdassa. Huomaa, että lähdeluettelon päivitys kumoaa aiemmat muotoilut.

AIEMMIN KÄYTETTYJEN LÄHTEIDEN KÄYTÄMINEN

Automatisoidun lähteiden merkitsemisen hyöty on siinä, että samalla koneella/käyttäjäprofiililla tehdyt lähteet näkyvät lähteiden hallinnan pääluettelossa, josta voit kopioida lähteitä käsittelyssä olevan asiakirjan lähteisiin eli nykyiseen luetteloon. **Valitse lähdetyyliksi Harvard**. Tarvittaessa voit muokata lähdettä.

Yllä olevassa kuvassa näkyy oikealla nykyisen asiakirjan lähteet. Vasemmalla on kirjoittajan aiemmin käyttämät lähteet, joista lähteitä voi kopioida suoraan nykyiseen luetteloon. Nykyisessä luettelossa oleviin lähteisiin voit viitata tekstissä suoraa valitsemalla Viittaukset – Lisää lainaus ja valitsemalla asianomaininen lähde.